

ŠK. v. 1922-23.

Dnem 31. srpna 1922 zproštěna zdejší učitelka Marie Lochmanová školní služby v Chrastavě a jmenována do Chotyně.

Místo ní nastoupil zde Vladimír Macek, narozen 25. února 1897 v Libáni, který vystudoval gymnasium v Jičíně a v Praze složil zkoušku učitelské dospělosti dne 16. VI. 1922.

Po skončení zápise bylo rač. š.p. 1922-23 ve zdejší škole :

v I. tř. 1. odd.	8 dětí,	ve 2. odd.	22 dětí,	cel.	30 d.
ve II. " 1. "	25 "	" 2. "	27 "	"	52 "
v obou třídách					<u>82 "</u>

Do <u>české školy obč. v Liberci</u>	chodí odtud	11 "
do <u>reál. gymnasia</u>	" " "	1 "
nabludlá nemluvící	"	1 "
do <u>škol. matriky čes. patř.</u>	<u>95 "</u>

Dne 26. září začal P. Bedřich Leitelt, kaplan ze St. Flabendorfu vyučovati na zdejší škole náboženství římskokatol. Ze 36 řím. katolíků bylo ovšem vyučováno pouze 11 dětí, které nepožádaly o osvobození dle § 3. zák. z 13. 7. 1922, č. 226. Sb. z.

28. říjen oslaven přednáškou F. Jirků správce školy v Nové Vsi a divadlem Ad. Bognera "Jidáš". Děti oslavily den svobody

deklamační a písňovou besídkou ve škole.

V době od 14. IX. 1920 do 16. XI. 1922 uspořádala škola, které pořádějí míst. komise osvětová pomáhala, celkem 37 přednášek prováděných světelnými obrázky. Žel, že poučné přednášky nenašly dostatek posluchačů, ještě značný počet jich chodil raději do biografu na dobrodružné filmy.

Výčerpání nepov. němčiny začalo 17. X. 22. Ochránci naši "Lýra" v Praze pořádali 30. list. 1922 v Národním domě na Smíchově nikulášský večer ve prospěch vánoč. nadílky menšinových škol v Chrastavě a Krýčech.

Následkem nedostatečného bytu onemocněl B. Flonsa dosti vážně ná. nětem plicních krotů. Udělené dovolené nevyužil plně, když nemoc se zlepšila.

Dne 16. prosince přivezli členové "Lýry" z Prahy dětem našim nadílku. Každý dostal aspoň to, oč požádal předem, mnohý ještě více. Že i děti zcela maličkých postavíček odnášeny byly domů matkami s nadělením prádla, hraček a j. Starší děti školní hleděly přednesem vybraných písní a básní a tanci aspoň radost svoji nad stědrostí "Lýry" dát na jevo, když nenašly dosti slov vhodných ke vzdání díky za starost ochránců o ně, budoucí hraničáře.

Ža to vzdal díky místní školní výbor veřejně, jak následuje:

Chrastava. Záb. a pěst. spolek úřednictva banky Slavie „Lýra“ ujal se v únoru r. 1922 vedle Krýr i čes. menšiny v Chrastavě, díky doporučení N. J. S. Hned z jara poslal dětem chrastavské české školy knihy, o letnicích dovezl krásné oblečky nejpotřebnějším dětem, když zdařilým zájezdem, vrcholícím v pěveckém a hudebním večírku a vycházkami do okolí povzbudil celou menšinu, rozehřál ji blahým vědomím, že tam, v daleké Praze vzpomíná a pamatuje na ni řada obětavých dělníků a dělnic duchem, jež opatřila škole i veř. knižnici 200 krásně vázaných knih velecenných, aby i za zimních večerů mohli ti, jimž v býv. Rakousku nedovolili ani soukromé děti naučit česky číst a psát, aby mohli čerpat z bohatých zdrojů českého písemnictví. Neočekávaně překvapeny byly však děti dne 16. prosince 1922, kdy každé

dítě, které chodí do české školy v Chrastavě dostalo přesně to, oč si koncem října požádalo, avšak pro všechny ještě dovezeny jiné dárky, zvláště potřeby školní, knihy, koláda a mnoho jiného. Děti byly by rádi nějak daly vděk svůj na jevo, ale nestačila jim k tomu slova. Však zářící zraky jejich jistě nejlépe prozradily, s jakým pocitem v srdečku spěchaly domů, aby potěšily sebe i rodiče, z nichž mnozí trpí zle naprostým nedostatkem práce. Nad to ještě umístila „Lýra“ v Praze a okolí 5 dětí z Chrastavy a 1 ze sousední Nové Vsi ve výhodných místech na učení a stará se o ně úplně již půl roku. Věru, za tolik dobra pro naši menšinu zaslouží si „Lýra“ veřejného uznání a vděku celé menšiny v Chrastavě, neboť její příklad září světlem skvělým — svítí láskou krásně prožívanou.
 Z „Nášich slov“ č. 3. r. V. z 19. 1. 1923.

Místní školní výbor přidal dětem zdejší školy k večerním darům od „Lýry“ každému pokladničku a vkladní knížku „Čes. záložny“ v Liberci se vadem 20 Kč, aby podnítil tak šetrnost které nám zde zvláště třeba.

Dívky zase vyšily vkusné podtičky, aby jimi podarovaly „Lýru“ svou ochranitelku, načež výbor dal materiál.

O vánocích posílala se mezi dětmi nákaza spalničková, takže přes polovina dětí onemocnělo.

Dne 5. ledna smrtelně zraněn byl vynikající český muž dr. Alois Rašín střetnutým mladým polským poplašencem. Ač dlouho trpěl, vzdoroval, podleh přece jen truelné ráně dne 18. února 1923.

Hlavní zásluby jeho spočívají v největšně prozíravém řízení finančního rozvoje republiky naší. Poslední jeho slova naslouží zvěčnění částí z jeho odkováním jich mezi malými i velkými:

„ --- budeme-li všichni držeti k sobě

Po třiceti letech. Dne 5. ledna roku 1918 se sešli muži, kteří sestavili slavnou Tříkrálovou deklaraci jako politické prohlášení, v němž se praví, že národ náš chce žít ve svém státě svrchovaném, plnoprávném, demokratickém, sociálně spravedlivém, na rovnosti všeho občanstva zbudovaném. Toto bylo jasné rozloučení s Rakousko-Uherskem. Proto také byla deklarace v novinách zkonfiskována a tehdejší rakouský ministerský předseda rytíř Seidler odůvodnil konfiskaci takto: »Resoluce počítá s eventualitou a s cestami k míru vedoucími, které nemají již nic společného s rakousko-uherskou myšlenkou. — Toto bylo pravda. Stejně bylo pravda, že Tříkrálová deklarace žádala sebeurčení národů na stejné zásadě, jakou se snažili — bohužel marně — prosadit největší vyjednačci o mír v Brestu Litvském, že totiž národy, které až do války nebyly samostatné, mohou a mají svobodným hlasováním rozhodnout, zda chtějí i nadále příslušet k dosavadnímu státnímu svazku nebo zda chtějí vytvořit svůj vlastní stát. — Z hlavních tvůrců Tříkrálové deklarace byl dr. Alois Rašín, omladník a později první ministr financí Československé republiky. Je tu zajímavá shoda právě u Aloise Rašína: pátého ledna 1918 koncipoval s ostatními Tříkrálovou deklaraci, pátého ledna 1923 padl před domem číslo 12 v Žitné ulici, zasažen výstřelem z revolveru. Mezi těmi pěti lety je převrat 28. října, vytvoření samostatné měny a její uhájení. Po těch pěti letech čestná vzpomínka.

Chrastava. Záb. a pěv. spolek úřednictva banky Slavie „Lýra“ ujal se v únoru r. 1922 vedle Krýr i čes. menšiny v Chrastavě, díky doporučení N. J. S. Hned z jara poslal dětem chrastavské české školy knihy, o letnicích dovezl krásné oblečky nejpotřebnějším dětem, když zdařilým zájezdem, vrcholícím v pěveckém a hudebním večírku a vycházkami do okolí povzbudil celou menšinu, rozehřáv ji blahým vědomím, že tam, v daleké Praze vzpomíná a pamatuje na ni řada obětavých dělníků a dělnic duchem, jež opatřila škole i veř. knižnici 200 krásně vázaných knih velecenných, aby i za zimních večerů mohli ti, jimž v býv. Rakousku nedovolili ani soukromě děti naučit česky číst a psát, aby mohli čerpat z bohatých zdrojů českého písemnictví. Neočekávaně překvapeny byly však děti dne 16. prosince 1922, kdy každé

dítě, které chodí do české školy v Chrastavě dostalo přesně to, oč si koncem října požádalo, avšak pro všechny ještě dovezeny jiné dárky, zvláště potřeby školní, knihy, kolada a mnoho jiného. Děti byly by rádi nějak daly vděk svůj na jevo, ale nestačila jim k tomu slova. Však zářící zraky jejich jistě nejlépe prozradily, s jakým pocitem v srděčku spěchaly domů, aby potěšily sebe i rodiče, z nichž mnozí trpí zle naprostým nedostatkem práce. Nad to ještě umístila „Lýra“ v Praze a okolí 5 dětí z Chrastavy a 1 ze sousední Nové Vsi ve výhodných místech na učení a stará se o ně úplně již půl roku. Věru, za tolik dobra pro naši menšinu zaslouží si „Lýra“ veřejného uznání a vděku celé menšiny v Chrastavě, neboť její příklad září světlem skvělým — svítí láskou krásně prožívanou.
Z „Našich Flor“ č. 3. A. V. 219. 1. 1923.

Místní školní výbor přidal dětem zdejší školy k večerním darům od „Lýry“ každému pokladničku a vkladní knížku „Čes. kálořny“ v Liberci se vkladem 20 Kč, aby podnítil tak šetrnost, které nám zde zvláště třeba.

Dívky zase vyšily vkusné poduštičky, aby jimi podarovaly „Lýru“, svou ochranitelku, načež výbor dal materiál.

O vánocích rozšířila se mezi dětmi nákaza spalničková, takže přes polovina dětí onemocnělo.

Dne 5. ledna smrtelně zraněn byl vynikající český muž dr. Alois Rašín střetěným mladým politickým poplašencem. Ač dlouho trpěl, vzdoroval, podleh přece jen střelné ráně dne 18. února 1923.

Hlavní zásady jeho spočívají v neobyčejně prozíravém řízení finančních povinností republiky naší. Poslední jeho slova naslouží zvěčnění častým opakováním jich mezi malými i velkými:

„ --- budeme-li všichni držeti k sobě,

udržíme republiku --- rozejdou-li se strany
 ve všeobecném vzájemném boji, ztratíme samo-
 statnost --- Politika je hrozná --- těžká ---
 všichni zodpovídáme za osud vlasti --- politik
 musí mluvit pravdu --- bezohlednou --- nedovede-
 me-li mluvit pravdu sami sobě --- ztratíme samostatnost ---
 jsem optimista --- věřím, že nás bude více takových --- někdy se musí pravda
 zaslechnout --- když jí národ nesnese --- vyčkáti pravého okamžiku --- ale pak ji říci bezohledně, a to hned --- Ined!

Obvodová úřadovna stát. pozemkového
úřadu v M. Boleslavi přidělila 10. II. 1923 české
škole 3000 m² z pozemku 558/1 ode dvora D. Chrastavy.

3. narozeniny taticka presidenta
 oslavila škola s místní komisí osvě-
 tovou besídkou, při níž účinkovali
 vedle dětí i členové zpěv. spolku
"Ještěd" z Liberce s velmi pěkným
 úspěchem.

A co zatím novostavba?

Ministr veřejných prací Tučný po-
 depsal 27. července 1922 řadání stavby
 zdejší školy firmě K. Beran, stavitel
 v Praze a stanovil hned, že má být
 do školy zaveden vodovod a kúre-
ny káchody splachovací, což pů-
 vodně nebylo. Již 5. srpna mělo být
staveniště staviteli odevzdáno, ale ne-
 stalo se tak, poněvadž ministerstvo
 školství nezaplatilo prodávajícím
 pozemek, který řádal za průtah, by
 byl odkoupen starý plot a vodovodová
přípojka za 5000 Kč a o odškodné (as
 že nedostal stavbu) 4000 Kč vedle kup-
 ní ceny 19.980 Kč. Do 24. XI. 1922 všech-
 ny požadavky jeho splněny.

Na řádost školy povolena ještě
dílna, kuchyně, ba i lázeň a jí-
delna. Jen o tělocvičnu maně řá-
dáno.

20. III. 1923 konečně přijel stavbyvedoucí,

kteřij 21. III. za přítomnosti státní technika
inž. Boh. Johana z Liberce stavbu vytyčil

Bylo majiteli pozemku a nyní
sousedu v kupní smlouvě podepsány
dne 27. břez. 1923 i jeho dodatky ohledně
služebnosti a práva přejezdu přes
parc. č. 501/6 a 501/4.

26. března začala se práce vyko-
pávkou základů, 19. dubna počala
stavba základů a 1. května 1923 po-
ložěn slavnostně základní kámen
za přítomnosti okres. školního inspek-
tora, který ve své řeči udeřil na
pravé struny, když líčil své útra-
py v německé škole hodkovické.

J. Dávník K. V. Rais v dopise
píše: "Že vám z duše přeji, aby
váše škola rozkvétala, jste snad pře-

Na Kváb. Virohradský dne 18. dubna 1923.

Uctivě Paní!

Dekuje Vám za milý dopis,
odpovídám:

Již dříve nám mi, bohužel, možno,
abych Vám honem pověděl,
která básně by se Vám k tomu
i začítu hodila. Snad některá
z Čechových "Jitních písní"
nebo "Nových písní" ^{z časů} ^{naše}
sakového nemám.

Raději, abyste se obrátil
do kanceláře "Učebního Metodického
školské", kde snad sakové

Chrastava. České dělnictvo z Chrastavy a okolí uspořádalo letošního roku slavnost 1. máje samostatně za účasti přes 400 osob. Slavnost spojena s oslavou kladení základního kamene první české školy v Chrastavě; ku bodu tomuto promluvil pan řídící učitel Honsa za školu a pan školní inspektor Lang z Liberce obsáhlou řeč o významu škol ve zněmčeném území a praví, že tato škola bude pomníkem kultury a zároveň odměnou za všechny boje, které jsme byli nuceni prodělávati. Dále přednesla žačka II. tř. H. Jiroušová báseň „Poslání“ od Jarosl. Vrchlického. Za školský výbor a veškeré české dělnictvo v Chrastavě přednesl pozdrav soudr. Kovářík. Jako další řečník promluvil o významu 1. května soudr. tajemník Hůla z Liberce za vzorné pozornosti a plného souhlasu přítomných. Resoluce, v níž shrnuty naše požadavky, byla jednomyslně přijata.

„Lýry“ vypravila se škola
do Prahy, kde o uby-
vod bylo náležitě
z Prahy dětem ve-
li a budou najisté
casech ubých, kdy by
ěři snala jedince

republiku --- rozejdou-li se strany
 v vzájemném boji, ztratíme samo-
 - Politika je hrozná --- těžká ---
 vidáme za osud vlasti --- politik
 pravdu --- bezohlednou --- nedovede
 pravdu sami sobě --- ztratíme samostatnost ---
 věřím, že nás bude více takových --- nikdy se musí pravda
 nesmese --- vyčkatí pravého okamžiku --- ale pak ji říci bezohledně, a to hned... Inost!
 ová úradovna stát pozemkového
 l. Boleslavi přidělila 10. II. 1923 české
 z pozemku 558/4 ode dvora D. Chrastavy.
 narozeniny tatička presidenta
 ola s místní komisí osvě-
 ůdkou, při níž účinkovali
 i členové zpěv. spolku
 Liberce s velmi pěkným
 ratím novostavba?
 sta veřejných prací Účinný po-
 servence 1922 radání stavby

který 21. III. za přítomnosti stát. tech
 inž. Boh. Johna z Liberce stavbu
 Zjo. majiteli pozemku a m
 sousedu v kupní smlouvě podep
 dne 27. břez. 1923 i jeho dodatky o
služebnosti a práva přejezdů
 parc. č. 501/6 a 501/4.
26. března začala se práce
pávkou základů, 19. dubna p
stavba základů a 1. května 19
 ložen slavnostně základní ká
 za přítomnosti okres. školního
 tora, který ve své řeči udeřil
 pravé struny, když líčil s
 py v německé škole hodkovick
 J. Dávník K. V. Rais v dopi
 piše: "Je vám z duše přeji,
 vaše škola rozkvétala, jste sna

by
 a
 ho
 by
 ak
 ne
 k
 ner
 za
 l,
 19.
 avt
 ra
 uch
 n
 223,

básní dluh znají a mohou
 poraditi.
 Těbe mne láskavě, abych ti Vám
 přičel, abí odpustíte, na to teď,
 ani v ruce, nemohu formou líti;
 moje zdraví mi takové cesty
 nedovoluje, mám už čísa!
 Ji Vám z duše přeji, aby Vaš
 škola krásně rozkvétala, žite
 snad převiděm.
 Srdce Vaš pozdravuji
 oddaný
 Karel Rais.

Snažte se u Vaš sarká hodily
 pro krásné básně Neudovcy,
 na př. "Je šel!" "Moje bava
 cívová a bílá", "Láskav."
 jsou ve "Zpěvech pašecních,"
 vydaných u př. Topiči na Národní
 třešně.

Došlo 19. 1923.
 Jedn. číslo: 220.

Chrastava. České dělnictvo z
 okolí uspořádalo letošního roku slá
 je samostatně za účasti přes 400 o
 spojena s oslavou kladení základ
 první české školy v Chrastavě;
 tuto promluvil pan řídící učitel H
 a pan školní inspektor Lang z Libe
 řeč o významu škol ve zněmčen
 praví, že tato škola bude pomník
 zároveň odměnou za všechny boj
 byli nuceni prodělávati. Dále pře
 II. tř. H. Jiroušová báseň „Poslán
 Vrchlického. Za školský výbor a v
 dělnictvo v Chrastavě přednesl po
 Kovářik. Jako další řečník promlu
 mu 1. května soudr. tajemník Hůla
 vzorné pozornosti a plného souh
 ných. Resoluce, v níž shrnuty naš
 byla jednomyslně přijata.

u „Lýry“ vypravila
 do Prahy, kde o
 úvod bylo ná
 y z Prahy dětem
 li a budou na
 casech svých,
 ěři knala jed
 iku.

kteřij 21. III. za přítomnosti státní technika
inz. Boh. Johna z Liberce stavbu vytyčil.

Býv. majiteli pozemku a nyní
sousedu v kupní smlouvě podepsány
dne 27. břez. 1923 i jeho dodatky ohledně
služebnosti a práva přejezdu přes
pore. č. 501/6 a 501/4.

26. března začala se práce vyko-
pávkou základů, 19. dubna počala
stavba základů a 1. května 1923 po-
ložení slavnostně základní kámen
za přítomnosti okres. školního inspek-
tora, který ve své řeči uderil na
pravé struny, když líčil své útra-
py v německé škole hodkovické.

J. Zámek K. V. Rais v dopise
píše: "Je vám z duše přeji, aby
váše škola rozkvétala, jste snad pře-
svědčen."

První novostavba české školy na Libe-
recku v Chrastavě. Konečně připravuje se
chrastavská menšina ke slavnosti kladení zá-
kladního kamene k novostavbě české školy, o
kterou od r. 1920 všemožně usilovala. Vybrala
si k tomu 1. květen, aby tak dala výraz svá-
teční své náladě i doufá v hojnou účast celého
okolí českého, čímž dokážeme, že věděním
chceme nejbezpečněji položit základ budou-
cnosti svého života v osvobozené vlasti. Sraz
u české školy, odkudž vyjde se průvodem ke
staveništi kol 9. hod. dopol. Na staveništi pro-
mluvi o významu dne povolání řečníci. Na shle-
danou! 26. IV. 1923 „Ještější obzor“

Chrastava. České dělnictvo z Chrastavy a
okolí uspořádalo letošního roku slavnost 1. má-
je samostatně za účasti přes 400 osob. Slavnost
spojena s oslavou kladení základního kamene
první české školy v Chrastavě; ku bodu to-
muto promluvil pan řídící učitel Honsa za školu
a pan školní inspektor Lang z Liberce obsáhlou
řeč o významu škol ve zněmčeném území a
praví, že tato škola bude pomníkem kultury a
zároveň odměnou za všechny boje, které jsme
byli nuceni prodělávati. Dále přednesla žačka
II. tř. H. Jiroušová báseň „Poslání“ od Jarosl.
Vrchlického. Za školský výbor a veškeré české
dělnictvo v Chrastavě přednesl pozdrav soudr.
Kovářík. Jako další řečník promluvil o význa-
mu 1. května soudr. tajemník Hůla z Liberce za
vzorné pozornosti a plného souhlasu přítom-
ných. Resoluce, v níž shrnuty naše požadavky,
byla jednomyslně přijata.

Na porování „Lýry“ vypravila se škola
zdejší na výlet do Prahy, kde o uby-
tování, stravu i průvod bylo náležitě
postaráno. Dojmy z Prahy dětem ne-
vymírá z mysli a budou zajisté
vzpůrkou i v časech rýčích, kdy by
snad tisíců poměří knala jedince
do tábora protivníků.

Děti viděly hrad, radnici, Petřín, výstavu, projely se městem i po Vltavě a byly předmětem přátelského jednání všech s nimiž se setkala. Fotografie našich i krájských:

Při rájezdě odevzdána též sbírka drahých kovů provedená školou naší pro úmrtí a se vděku k ministru Rašínovi na slatý poklad.
Poděkování následuje:

8695

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA.

Pan Česká státní obecná škola
v Chrastavě u Liberce

věnuje na zlatý poklad Československé republiky
5 stříbrných korun, 8 stříbrných slatníků,
7.5 g zlata, 12 g stříbra, 95 g různých kovů

Dne 19. května 1923

Čís. 18115

Převzal:

SBĚRNA ZLATENÉHO POKLADU NR. 032
V ZASTAVNÍM A PŮJČ. ÚRADE
V PRAZE II 885, U POKLADNY

Emeková

M. K. K.
m. dr. M. K. K.

Dne 27. května 1923 odhalen v Boru
u Čes. Lípy pomník Rakouskem utra-
cených vzbouřenců 7. střeleckého pluku
v Boru. Za místní odbor národní
jednoty severočeské vyslán i z Chrastavy
zástupce.

14.8.1923 prodávalo
se v Žitavě v Sasku:

1 kg mouky	za	280	tis
1 " masla	za	1.8	mil.
1 " margar.	"	1.2	"
1 " masa	"	520	tis
1 " chleba	"	700	"
1 houska	"	12	"
obiek	"	90	mil.
klobouk	"	4.5	"
čepice	"	2	"
zástěra	"	8	"
vln. blůza	"	18	"
dán, kabát	"	99	"

1 Kč platila
za 70000 marek.

Před zakončením školního roku 1922-23 svolána besídka s rodiči na 23. VI. 1923, aby v ní školní lékař promluvil o volbě provolaní a po besídce poradil každému, co má naříditi, aby jeho dítě co nej lépe tělesně prospívalo.

Školní rok zakončen byl dne 28. června 1923.

Do školy zdejší chodilo:

v I. tř.	1. odd.	2	hochů	6	dívek,	
	2. "	13	"	10	"	cel. 31 žáků
v II. tř.	1. "	11	"	14	"	
	2. "	7	"	17	"	49 "
dohrom.		33	"	47	"	80 "

Bydlelo

v <u>Chrastavě</u>	v I. tř.	8	hochů	11	dívek	
	" II. "	12	"	16	"	cel. 47 "
v <u>Dol. Chrastavě</u>	" I. "	3	hoši	4	div.	
	" II. "	2	hochů	7	"	16 "
v <u>Hor. Chrastavě</u>	" I. "	2	"	2	"	
	" II. "	2	"	4	"	10 "
v <u>Bílém Kostele</u>	" I. "	1	hoch	0	"	
	" II. "	1	hoštk	2	"	4 "
v <u>Dol. Vítkově</u>	" I. "	1	"	0	"	
	" II. "	0	"	1	"	2 "
ve <u>Václavěch</u> (Weitzwalde)	" II. "	1	"	0	"	1 "
dohrom.		33	hoši	47	"	80 "

Docházka školní:

<u>1919-20</u>	I. tř.	10.340	přítomní	9557=92.44%	neram., 765=7.39% emluv, 18=0.17% nemocn.
	II. "	12.778	"	12.027=94.12%	" 751=5.88% " 0=0.00% "
<u>1920-21</u>	I. "	14.111	"	12.944=91.73%	" 1154=8.18% " 13=0.09% "
	II. "A	2.231	"	2.050=91.89%	" 181=8.11% " - "
	II. "B	17.295	"	16.113=93.17%	" 1049=6.06% " 133=0.77% "
	exposit.	572	"	533=93.18%	" 32=5.59% " 7=1.22% "
<u>1921-22</u>	I. tř.	12.692	"	12.230=96.36%	" 441=3.47% " 21=0.17% "
	II. "	16.391	"	15.352=93.66%	" 870=5.31% " 169=1.03% "
<u>1922-23</u>	I. "	12.499	"	11.758=94.07%	" 728=5.83% " 13=0.10% "
	II. "	20.612	"	19.460=94.41%	" 1143=5.54% " 9=0.05% "

Ve vyřačených 4 škol. rocích bylo ne-
zameškaných přítomní na celé škole:

1919-20: 93.28%, 1920-21: 92.49%, 1921-22: 95.01%, 1922-23: 94.26%

Dle národnosti bylo koncem občanského roku ve škole:
 1919: 93 Češi, 4 Němci (95.88% : 4.12%)
 1920: 104 " , 11 Němců (90.43% : 9.57%)
 1921: 78 Čechů, 2 Němci (97.50% : 2.50%)
 1922: 76 " , 3 " (96.20% : 3.80%)

Dle náboženství ve zdejší škole bylo konc. obč. r.:
 1919: 59 ř. kat. a 37 ř. kat. řád. o osvob. od náboj. 1 bez vyz.
 1920: 82 ř. kat. a 32 ř. kat. s rodiči bez vyz. 2 jiv.
 1921: 43 " " 34 bez vyz. 1 e. bratr. 2 ev.
 1922: 35 " " 40 " " 2 " " 2 "

Místní školní výbor konal ve šk. roce
 1921-22 řádných schůzí 9 a mimoř. 2.
 1922-23 " " 8 " " 1.

Dne 5. července 1923 oslavila místní
 osvětová komise v Chrastavě předve-
 čer výročí upálení mistra J. Flusa
 průvodem, přednáškou a kapálením
 hranice u vodojemu, kde shromáždilo
 se na 300 osob.

Dne 29. července 1923 pořádaly spojené
 organizace české v Chrastavě dětský
den v zahradě Dělnického domu.
 Účast byla slabá. Děti samy nevy-
 stoupily vůbec.

13. IV. 24.

Jan V. Holaný
 = o. s. r.

Zapsal J. Flusa, ř. uč.

Údolí Jerice: D. Chrastava, Chrastava, H. Chrastava, Vysoká, N. Vístky,
 Nová Ves a Jizerské hory.

Šk. r. 1923-1924.

Dne 15. srpna 1923 měla být odevzdána dokončená novostavba zdejší školy, leč nestalo se tak, neboť práce daleko ještě nedokončeny.

Při zápise 29.-31. srpna 1923 přijato 12 chlapců a 9 děvčat, cel. 21 dítě.

Zač. škol. roku 1923-24 bylo ve zdejší škole :

v I. tř.	1. odděl.	1 chl.	1 děv.	= 2 ž.
	2. "	10 "	11 "	= 21 ž.
				} = 23 děti
v II. tř.	1. "	17 "	14 "	= 31 ž.
	2. "	13 "	20 "	= 33 ž.
				} = 64 "
				<u>v obou třídách 87 "</u>

Počet ten byl však hned 1. září zmenšen, neboť bez odhlášení zde odešly do čes. obč. školy v Liberci 3 žáčky. Též 1 žák zdejší přestoupil do chlapecké měšťanky české v Liberci, aniž se zde odhlásil. Ještě odmítnut 1 Němec a propuštěna 1 slabá žačka, takže 1. IX. 23 zbylo ve II. tř. 58 dětí, na celé škole zdejší 82. Do vyšších č. škol chodí 15 dětí.

Poněvadž se do nepovinné němčiny nepřihlásilo ani 10 dětí nepočne se letos vyučovati.

Letos bylo záčátkem září i v Chrastavě voláště řívo. Dne 16. září 1923 provedeny volby do obecního zastupitelstva. Z 2194 platných hlasů odevzdáno 90% t. j. 199 hlasů pro čes. stranu soc. demokratickou, 811 pro

stranu komunistickou, 268 pro něm. křest.
socialisty a 920 pro něm. volební spo-
lečenství. Z 30 mandátů obdrželi
čes. sociální demokraté 3 mand.,
něm. křest. sociálové 3 " "
komunisté 11 " "
němec. voleb. společenství 13 " "

České družstvo pro starou rodin.
domků v Chrastavě koupilo v D. Chrasta-
vě dům č. 97. za 42.000 Kč. Bude
tedy aspoň několika čes. rodinám
umožněno po lidsku bydlet, ať se
rynější nájemníci vystěhují.

29. IX. 1923 obdržela škola zdejší od
státního úřadu statistického v Prahy
výňatek z Lexikonu obcí v Čechách,
takže nadále platí pro obce soudního
okresu chrastavského následující úřed.
jména česká:

Domin pro Dönis,
Görstorf " Görsdorf,
Grabštejn " Grafenstein,
Andělská Hora - Engelsberg,
Rokytnice pro Ekersbach,
Hrádek nad Nisou - Gröttau,
Dolní Chrastava - Unter Kratzau,
Horní Chrastava - Ober "
Nová Víska u Chrastavy - Neudörfel,
Vysoká - Hohendorf,
Bílý Kostel n. N. - Weisskirchen,
Ná Rokkoši - Freudenhöhe,
Machnín - Machendorf,
Karlov pod Ještědem - Karlswald,
Novina - Neuland,
Oldřichov na hranicích - Ullersdorf,
Dolní Suchá - Niederberndorf,
Horní " Ober "
Údol sv. Kryštofa - Christophsgrund,
Nová Ves - Neundorf,
Nová Víska u Nové Vsi - N. Neudörfel,
Dolní Vítkov - Nieder Wittig,
Horní Vítkov Ober " "
Hamrštejn - Hammerstein.

První oddíl snahy zdejší školy o návrat
původ. jmen obcím tímto skončen, žel,
že zůstala bez čes. pojmenování ještě
Bäckenhain, Frauenberg, Kronau, Friedrichs-
hain, Hoheneck, Mühlscheibe, Wetkwalde,
Kohlige, ač pro mnohé čes. okres. osvětový
sbor navrhl jména dobře česká.

Dnem 15. října zproštěna služby
při zdejší škole industri. učitelka
Jana Mládková, působící zde od
8. IX. 1921.

Místo ní nastoupila týž dnem
Vlasta Vysoká, ^{Petráňková} narozená 3. března
1905 v l. v. Pečkách u Kolína.
Uzdělávala se na obec., měst. a průmyslo-
vé škole i na ústavě učitelek domá-
cích nauk a 28. VI. 1923 obdržela vysvědče-
ní v Kutné Hoře. Prone vyučovala
v l. v. Pečkách od 15. IX. do 15. X. 1923.

Koncem září přihlásilo se 12 dětí,
že by se rády učily hře na housle.
Když 2. X. 1923 zvolil se bez. of. Jos. Zýbr,
že je bude zdarma vyučovat, žádala
s. š. o propůjčení místnosti, čemuž mi-
nisterstvo 10. X. 1923, č. 119.772 vyhovělo.

Pro 23 dětí ze smiš. nebo německých
rodin povolilo ministerstvo š. a n. osv. 11. X. 23
vol. jazykový kurs o 3 hod. týdně na
dobu od 1. XI. 1923 do 30. IV. 1924.

25. X. 1923 zvolen v besídce rodičů
slavnostní výbor, který měl vše při-
praviti k otevření nové školní budovy,
které učeno na 18. XI. 1923. Poněvadž
počasí neslibovalo den pěkný a tedy
i slabší účast, usneseno, aby ženy-
matky provedly sbírku, ve které
by se hudba zaplatila, kdyby byla
nedobrá účast.

Pětileté výročí samostatnosti
oslaveno školní slavností, při níž
s. š. vzpomněl 28. X. 1918, děti přednesem
básní, věněním obrázků a zpěvem
vdaly hold dni Svobody, náček

odešly přívodem do Lěl. domu, kde
m. osvět. komise i sly redaktora ještě obz.
Frydrycha z Liberce vzpomínala
významu dne. Večer sehrál dram.
odbor sdruž. čes. organizací dramatický
obraz „Za vlast“

Dne 3. a 7. listop. 1923 proveden ná-
pis do čes. opatrovní U. M. J. pro
níž ministerstvo poskytl 1 místnost
výn. č. 112.010/23.

Děti započáno 19.

Jako první zde jmenovaná pěstounka
Vlasta Váchová, které nalezeny 3 skrov-
né byty, s nimiž se tato však nespoko-
jila, odejela ihned zase zpět do Prahy,
jmenovala Ústřední matice školská
zdejší pěstounkou Růženu Sovovou,
která nastoupila 17. listop. 1923.

R. Sovová se narodila 16. XI. 1902 v Českých
Budějovicích, vzdělávala se na dvou-
roč. kurse ku vzdělání pěstounek a
vykonala zkoušku na soukrom. učit.
instit. v Č. Budějovicích 21. VI. 1922.

Přisobila od 1. I. do 30. V. 1923 v Liticích
u Plzně, od 7. VI. do 28. VII. 1923 v Hrádku^{u N.}
a od 1. IX. do 14. XI. v Litvínově u Mostu.

Nadešel 18. listopad 1923.

Již 17. XI. 1923 převzata novostavba od stavite-
le K. Berana z Prahy. To oslaveno
večer divadel. hrou „Zbožný křižník“
od B. Kratochvíla, při níž přítomni
zástupci pěvec. spolku „Lýra“ z Prahy,
který má zdejší školu pod ochra-
nou od 24. II. 1922.

Ráno 18. XI. 1923 shromáždilo se řáctvo
zdejší i soudních čes. škol ve staré
budově č. 282, kde zdej. škola dosud
umístěna. Přívodem dovedeno na
nádraží, kde zahájilo přívod v němž
přední místo zaujímali hosté z Prahy,
čl. sp. Lýra (p. řed. K. Schreier a j.), spolku
„Věrných“, p. o. s. insp. F. Kr. Lang z Liberce,
p. policej. ředitel W. Ják z Liberce, p. senátor
Procházka Jan z Hor. Růžodolu, p. Jank

zástupce klubu poslance. a výk. výb. čsl. stra-
ny soc. demokratické, p. Vojt. Škroubal z Trčebnic,
přást. N. J. S. v Praze p. dr. Ant. Baar, míst.
páda ospr. Liberce, p. Al. Goll, pol. páda z Libere-
ce vedle jiných milých, vol. inž. Bohum.
Johna, staveb. komisáře, spolku práv. odb.
"Čes. Besedy" z Liberce, Lokola z Liberce
všeho i býv. zdej. učitelstva čes. a německ.
učitelů Krajani ze Žitavy a Petavy,
k nimž přivázali se domácí, takže
přívod dospěl na rovník vojenské
hudby na náměstí Kanji a dvě
jeho strany úplně.

V Londní ulici připojili se zástupcové
zdejších stát. úradů v plném počtu i
p. místodržitelský páda Marschner, před-
nosta okresní správy politické v Liberci,
zástupce fy H. Beran a j.

Když rozlehl se z balkonu Průsviv
 „Chorál národa českého“, rákem upoutána
 pozorností všech, takže potom Nerudova
 básně „čas oponou trhnul“ vybudila
 mnohému otužilému hranicáři skru
 radosti v oči. Když potom zástupce
min. škol p. Fr. Dr. Lang pěkně promluvil
 o významu školství menšinového
 a předal školu správci jejímu i menši-
 ně, který uvedl, že právě včera tomu
 byla 4 léta, kdy prvně předstoupil před
 zdejší čes. děti v býv. chudobinci města
 Chrastavy. Tři roky usilovala zdejší
menšina a dnes dočkala se ovoce krás-
ného: nové, moderní budovy školní.
Přejímaje klíče, prohlašuje jménem
rynějšího i budoucího učitelstva, že
se všemožně přičiní vedle denní
práce školní také o zpevnění smyslu
pro stát i národ náš, který 3/4 milionu
Kč ochotně věnoval na stavbu tohoto
stánku lidové vzdělanosti, ohniska
to všelidských snah osvětových.
Senátor Procházka vzpomínal života
 a bojů menšiny zdejší před i ve
 válce a porovnával s dnešním sta-
 vem. Jménem rodičů státu vzdal
díky za vřomou budovu občan
Kolovratník.

Když p. prezidentu povolána
 sláva a voj. hudba zahrála hymny
 čsl., ukončena ranní slavnost Smeta-
novým věnem, náčež následovala
 prohlídka školní budovy.

Odpolední koncert vojenské
 hudby a „Lýry“ našel vděčné a hoj-
 né posluchačstvo, jež přišlo namno-
 že i na koncert večerní, po němž
 se zdrželo i na upřímnou veselici.

Průběh všech slavností byl
 důstojný a mravní úspěch neoby-
čejný.

Finanční úspěch: jen díky slůvce
 obstál m. s. v. tak, že bylo čistého
výtěšku 487.07 Kč.

Upomínka
na otevření
české školy
v Chrástavě.
18./11. 23.

Je staré budovy stěhovala se škola hned
19. XI. 1923. Ba již 20. XI. 1923 bylo v novostavbě
prvně vyučováno.

V opatrovně začalo se teprve 21. XI. odpo-
ledne. Jěšto dosud chybělo pro opatrovnu
vše, zapůjčeno od čes. školy v Nové Vsi
aspoň několik lavic.

Věbna I. tř. a opatrovny byly během ně-
kolika dní takřka suché. ne tak II. tř., kde
se xdi tekly přímo potůčky vody.

11. XII. 1923 promítnuto škol. skioptikonem s opat.
pouze 158 světél obrací při přednášce „Kmil-
ským vodopádům“.

K vánocím připravil náb. a přev.
spolek „Lyra“ z Prahy tak bohatou
nadílku, že každé dítě dostalo, oč
pořádalo předem a nad to ještě mno-
zí byli obdarováni po druhé až i čtvrté.
Jakými díky jest opět naše menšina
povinná!

Od konce listopadu bývala lidová
škola večerní, ve které rdejší a novoveské
učitelstvo přednášelo: čes. mluvnici a
pravopis, dějiny a o vývoji právního
postavení státu.

Idejší učitelské vyprosilo si,
že je správce školy vyřičoval
jednou v týdnu 2 hod. čestiny,
když ministerstvo k tomu pro-
fujčilo učebnu.

Dne 27. XII. 1923 svolal městský úřad
účastníky ke komisionel. přehlí
ohledně převzetí budovy č. 289 do
správy obce, což se stalo jen
prozatímně, ješto s. š. nedostal
od ministerstva svolení ke pro-
puštění z nájmu, ale nemohl
dále počítati na vodovod a vůbec
uchování budovy, když v ní
od 20. XI. 1923 nebydlil.

Besídky s rodiči konány
pouze 2. Dne 25. X. 1923, kde připravová-
na oslava otevření čes. školy a dne
20. I. 1924. V lednové besídce vedle
správy s. š. o zavedení ruč. prací
výchovných, referoval školní lé-
kař dr. J. Leiner o ochraně matek
a kojenců.

Správce opatrovny vyloužil
nejhlavnější z osnov a statutu
opatrovny a školek, U. M. S.

Konečně přednesl Jos. Zylber,
ber. of. stárnost, že v den před nadíl.

kon musil s dětmi, jež uči hrát na housle opustit učebnu, kde se právě nadílka připravovala a odejít cvičit do netopené oplatovny. Rovněž žaloval menšinu, že se strany s.š. se mu zabráňuje hrát s kapelou ve škole. I.š. vyložil, že omi sobotu před nadílkou nemohl pustit děti do učeben, kde se po lavicích rokládala nadílka a kapela nemá práva pronívat škol místnosti, dokud si o to nerakádá prostřed. s.š.

Dne 10. II. 1924 uspořádala kdějsí Dělnická tělocvič. jednota na součinnosti pěvec. spolku „Ještěd“ z Liberce pěveckotělocvičnou akademii s bohatým pořadem. Čiicící i pěvci se svých čísel rhostili na pochvaly diváků a posluchačů.

Letošní časná zima školní novostavbě značně uškodila. Jlued o vánocích zamaruly splachovací náchody tak, že dvě trubky a jedna kloset. nisa zmrakem praskly.

Rovněž silná věhřice dne 18. XII. 1923 v noci pošhodila značně střechu, takže zela při hřebení několik metrů dlouhá díra, jež bylo nutno přikryt prkny. Zamaruly vodovod porušil až 10. I. 1924, splach. nářeků náchodové až 23. I., ale již 25. znova zamarují, aby porušily až zač. března 1924.

J. H. narozeniny p. presidenta republiky Tom. G. Masaryka oslavilo učitelstvo se řaktem ve škole prosloven a přednesem básní. Místní komise osvětová pořádala večer, přednášku o díle presidentově a novy pěvec. spolek - kroužek kdějsí na řízení spr. š. z N. Vsi Fr. Jirků zarpíval úspěšně sbory „Otcí“, „Nepudu domů“, „Ověnu“; D. J. y skupinami, místní kapela Zybčova hudebními číslý a řakto deklamací vdávaly hold „tatičkovi“ Osvoboditeli.

100. výročí narození B. Smetany
 dne 2. III. 1924 vyvolalo celou řadu
 oslav. V Chrastavě ujal se starosti
 o Smetaniv večer opět m. osvětová
komise, která povolala na 26. dub.
 na 1924 konservatoristy: Bohuslava
 Havránka, J. Obenbergera a Boženu
 Ladmanovou. Pořad byl vybrán
 vol. pečlivě, šel ře přítomno
 bylo pouze 30-40 osob, takže
 většině čes. lidu xdejšího ušel
 jedinečný prožití x poslechnutí
 překrásných skladeb Smetano-
 vých.

1. květen nastihl školu naši
 ve špatném stavu. Jěto správce
 sousední školy čes. v Nové Vsi
 onemocněl, jmenován tam xan
 xástupcem xdejší učitel Vladi-
 mír Macek, ale sem nestanoven
 hned nikdo. Bylo tudíž od 21. III.
 1924 vyučováno střídavě. Ač již
 31. III. 1924 (dod. 7. IV.) jmenován xde
 xástup. učitelem G. Rybář x Tel. č. 156. u Mělníka,
 nenastoupil dříve než 7. května 1924.
 Narodil se 26. VIII. 1895 v Liberci, studoval
 reálku v Praze VIII. a 4 semestry na škole
 technické v Praze. Prvně učil v Libčevsi
 u Bilyny od 1. III. 1920 do 30. IX. 1920. Potom
 byl v Praze u pošty. Je dobrý houslista.

Dne 8. června uspořádán sdru-
 org. v Chrastavě koncert pěv. spolku
"Vítkov" xe Žižkova s bohatým a
 uměleckým pořadem. Účast byla
 tentokrátě aspoň dobrá.

13. června 1924 vykonána inspekce
okres. školním inspektorem p. Fr. Šv.
Langem. Kromě jiného stanoveno při
 inspekční poradě, by dobrá kázeň raději
 vycházela x vlastního podnětu xactva
 než x přísného vlivu učitelova.
 V příštím roce budte xáci němečtí
důsledně odmítáni, aby se prospěch
 ve T. šk. zlepšil.

Ministerstvo zemědělství poskytlo škole zdejší 3000 Kč podpory na údržbu školní zahrady, která byla též dle náčrtu zahradníka v. Hejla založena a osázena i oseta. Přiloženě, ke škole zahrádky při domě č. 289. přeneseno vše, co tam čes. škola osadila.

Tohoto roku ustavila se přičiněním správce zdejší školy "okresní péče pro mládež na Chrastavsku" a kuratorium míst. odboru Ochrany matek a dětí.

Oba spolky - žel - nacházejí málo porozumění, podpory, ba spíše opaku a to i se strany lidí, pro jejich prospěch hlavně korporace ony ramějšlejší.

Školní rok skončil 28. VI. 1924.

Koncem škol. r. 1923-24 bylo ve zdejší škole:

v I. tř.	1. odděl.	1 chl.	1 děv.	
	2. "	11 "	11 "	, celkem 24 dětí;
v II. tř.	1. "	18 "	12 "	
	2. "	15 "	15 "	, " 60 "
<u>Dobromady</u>		<u>45</u>	<u>39</u>	<u>84</u>

Z nich bylo:

v <u>Chrastavě</u>	{	v I. tř.	5 chl.	8 děv.	
	{	" II. tř.	19 "	10 "	, celkem 48 dětí,
v <u>Dol. Chrastavě</u>	{	" I. "	3 "	3 "	15 "
	{	" II. "	4 "	5 "	" "
v <u>Hor. Chrastavě</u>	{	" I. "	1 "	- "	
	{	" II. "	2 "	5 "	8 "
v <u>Dol. Vítkově</u>	{	" I. "	1 "	- "	" "
	{	" II. "	- "	1 "	2 "
v <u>Hor. Vítkově</u>	" II. "	2 "	- "	" "	2 "
ve <u>Wetzwalde</u>	{	" I. "	1 "	- "	" "
	{	" II. "	1 "	1 "	2 "
v <u>B. Kostelci</u>	{	" I. "	1 "	- "	" "
	{	" II. "	3 "	- "	5 "

v Machrině z. II. tř. 1 chl. - dív., celkem 1 dítě,
 v Hohenwaldě " II. " 1 " - " " 1 " ;
 dohrom. 45 " 39 " " 84 "

Školní docházka z. 1923-24

I. tř.	8721	půldní vub.	8410 = 96.43%	nekam.	311 = 3.57%	zam. ombl.
II. "	21718	"	20791 = 95.66%	"	923 = 4.32%	" " a 4 = 0.02%
	30439	"	29201 = 96.05%	"	1234 = 3.94%	" " 4 = 0.01%

Podle výroční statistiky bylo koncem r. 1923
 na zdejší škole:

82 děti čes. národnosti = 88.89%,
 9 " něm. " = 11.11%.

dle náboženství: 39 bez vyznání = 48.15%
 36 řím. katol. = 44.44%
 2 českobratr. evang. = 2.47%
 2 anglik. " = 2.47%
 1 reformov. " = 1.235%
 1 židovka. = 1.235%

Místní školní výbor konal během šk. roku
 1923-24 řádných schůzí 7,
 mimořádn. " 5.

Dne 5. července 1924 oslavila míst. osvětová
 komise 509. výročí předvečera umučení
 mistra Jana Husa průvodem od čes.
 školy přes náměstí k městskému podo-
 jení, kdež po proslovu B. Flonsy na-
 pálena hranice na zpěvu písně "Hrani-
 ce vyplála", jejíž nápěv orval se, na trub-
 ky přednesen, i z lesa na Šibenáku.
Účast byla i letos slušná.

Dne 6. VII. 1924 sebraly školní děti
 N. V. Čechova "Královna sněhu". listý
 výnos rozdělen tak, že polovina poše-
 Jchána místní komisi pro péči o mlá-
dež (54.38 Kč), a druhá půlka naslána
čes. zemské komisi pro péči o mládež
v Čechách do Prahy.

O prázdninách navštívena
 byla zdejší česká škola ministrem
veřejných prací p. St. Šrbou dne 30. VII.
 1924. Jento správce školy dlel na rotavené

až v jižních Čechách a ornámení o rájendu
obdržel teprve 30. VII. před polednem, nemohl
nikterak osobně přivítati ministerskou
návštěvu, ba nemohl ani umožniti prohlíd-
ku všech místností, neboť klíče měl
s sebou.

31. července 1924.

Šforša, kat. říd. učít.

26. 7. 25.

Šforša
o. ř. učít.

Školní rok 1924-25

Po skončeném xápisu a xavázení do tříd
a oddělení jsou ve škole xdejší:

v I. tř.	1. oddělení :	3 chl.	3 dív.	= 6 dětí	
	2. "	6 "	10 "	= 16 "	, dohr. 22 dětí;
ve II. tř.	1. "	16 "	14 "	= 30 "	
	2. "	10 "	15 "	= 25 "	, " 55 "
				celkem	<u>77 "</u>

Jeví se tudíž oproti loňsku úbytek
o 10. Příčinou toho jest hlavně odmítání
dětí německé národnosti. Žel, i ta smutná
skutečnost, že 3 děti z vyše českých rodin
jsou ve xdejší němec. občanské škole, ač
máme v Liberci českou, počet českého
řactva omexuje.

Nepovinné němčině vyučuje se
letos opět a to 13 hochů a 10 dívek).
Začátkem letoš. škol. roku na-
stoupil na čes. školách v Hrádku řed.
Jos. Suchý, který podle zkušeností z dř.
vějšího působistě, ujal se práce v Čes.
okresní pěči na Chrastavsku, jejímž se
stal tajemníkem.

11. října 1924 uplynulo 500 roků od
úmrtí hrdinného a nepřemoxeného vůdce
husitského Jana Žižky z Trocnova.
Přel tisíciletí již trvá osvěení husit-
ských bratrů. - Významu národního
vojevůdce Jana Žižky vzpomnělo,
učitelstvo se řactvem ve svých třídách.

Pro členstvo své pořádala Dělnic. tělocvič. jednota dne 14. X. 1924 schůzi s přednáškou „500leté úmrtí J. Žižky“.

Hlavnostní den 28. říjen 1924 uctěn ve škole přednáškou správce školy, zpěvem písní, deklamací za přítomnosti dětí školních. Z dospělých - kromě četnictva, míst. osvět. komise a 2 matek nepřišel nikdo, poněvadž v továrnách se zde pracovalo. Teprve večer shromáždila se menšina naše v „děln. domě“, aby byla přítomna div. hře A. Florákové, žena legionářova“.

Začátkem listopadu (5. XI.) hodlal měst. úřad odměřovat na pozemku pro školu naši koupeném pruh 4 m široký (parc. č. k. 501/6 a 501/8), který čes. finanční prokuratura městě postoupila pro silniční účely, ve smyslu kupní smlouvy. Ježto správce školy neměl výslovného rozkazu od úřadu nadřízených, odměření nepřijmstil. Ministerstvo školství však již 20. XI. 1924, č. 137 892 nařizuje, aby správa školy „nečinila nejmenších překážek provádění opatření finanční prokuratury“ a pokročilo, že „případné útraty, vzniklé státní svévolným jednáním správy školy, budou hrazeny srážkou z osobních požitků správce školy“.

Vzhledem k tomu, že spojena Chrastava dol. s Chrastavou, konány nové volby do obec. zastupitelstva. K tomu cíli podařilo se, že organizace čs. strany soc. dem. v Chrastavě a ostat.

čestí voličové spojili se k volbám,
které provedeny 16. listop.

Zmíněná kandidátka česká obdržela	241 hlas a 2 mandáty,
komunisté měli	950 hlasů " 10 mand.
něm. soc. demokraté "	276 " " 3 "
" nacionál. strana měla	737 " 9 "
" křest. soc. strana lid. "	231 " 3 "
" živnost. strana "	238 " 1 "
" svaz rolníků měl	133 " 1 "

Jako spojením obou Chrastav vo-
lební číslo vzrostlo, ztratila čes.
menšina chrastavská 1 mandát, ač
hlasů odevdáno o 10 více (1923 odevd.
v Chrastavě č. soc. dem. 199 hl. a v Dol.
Chrastavě 32 hlasy, dohr. tedy jen 231).
Percentuelně to bylo letos pouze 8.57%,
kdežto loni 9.07%,
tedy méně letos. 0.50%.

21. pros. 1924 oslavovala zdejší městská
spořitelna 50. výročí svého založení,
k čemuž i správa školy naší pozvána.
Jako s.š. se osobně nemohl účastniti, poslal
omluvný dopis s přáním zdaru pro plně-
ní nejjřed. povinnosti: podpory hospodářské
soběstačnosti všech proctivých občanů chras-
tavských, aby tak položen základ pro
spokojenost a klid i v této části re-
publiky československé.

Před vánocemi vypukla spála.
Onemocněly i 2 děti z II. tř.; proč. obvod.
lékař nařídil třídu omu kavití.

Následkem toho zdržela se i na-
dílka, o níž opět letos velmi obětavě se

70. -
úplně postarala „Lyra“, spolek úřednictva
banky „Slavia“ v Praze. Teprve po váno-
cích „nadílka“ dovězena a za přítomnosti
zástupců Lyry dětem rozdělena, když
děti před tím přednesly básničky, písničky
a provedly hry. Každé dítě obdarováno
tím, o čem v dopise poprosilo, ale i ony, jež
o nic nepšaly, dostaly aspoň knížku
nebo hračku nějakou.

Dne 18. ledna zvoleni noví zástupci
rodiců do míst. školního výboru.

Zvoleni:

Pavel Braun, děl., Chrastava I., 425., předsedou,
Jan Matl, děl., Chrastava I., 394., náměstkem př.,
Julie Vojtišková, děl., „ „ 160., prokladnicí,
Josef Tomeš, „ „ 346., dozorcem.

Za učit. sbor vstupují do m. š. v.
Boh. Honza, ř. uč. a Vladimír Nacek,
učitel, kterýžto posl. zvolen jednatelem.

Dne 30. ledna 1925 přimčen správce školy
silnými bolestmi v krajně slepého stěva
ulehnouti. Dne 31. ledna přivedl před-
nosta okres. soudu Alexander Hlubuček
komisi, v níž byl též zástupce české
finanční prokuratury dr. K. Vaněk, a dal
odměřit pozemky obci již na podzim pro
síbní účely postoupené. Komisi ne-
byla předem správci školy oznámena.
Když se týž na to odvolával, řekl
přednosta soudu, že by si dali vrata
otevřít moci, kdyby byl odejel, jak
se každou sobotu stávalo, do kursu
do Liberce. Parcely odměřeny a pa-
sareny 2 měrníky. Ohledně platu pro-

hlásila komise, že o něm nemá co rozhodovat. Zůstane tedy až na další oplocení společně se sbyvajícím 2 šk. parcelami i formek č. fin. prokuraturou věstu postoupený.

26. II. 1925 přednášel ve zdejší něm. kresťaně univ. prof. dr. E. Gierach o osídlení Ponisi. Mezi jiným dovozoval, že před 1000 lety bylo údolí Nisy lesem narostlé, což zejména ještě z dnešních jmen: Javorník, Jablonce, Doubí, Tanvald.

Londě podle římské mince, nalezené u Raspenavy, vedla Ponisim obchodní stezka z Turnova přes Hlodkovice do Liberce a odtud jednak k Žitavě, jednak ke Zhořelci.

Když se kol 500 hnutí Slované z pravlasti své při Karpatech, usadili se j. od Krkonoš a jik. a Luž. hor Charvátci, na sever těchto Milčané, kteří proti toku Nisy postupně založili: Žitavu, Domín, Hrádek, Chrastavu, Svárov.

Když za Přemysla Ot. začalo prví „novou osídlení“ české Němci na porvání vladaře, nahromilo se sem brzy tolik „měšťanů“, že pohraničí a města byla německá.

celkem tedy potvrzeny hned zprádu zapsané údaje.

7. III. 1925 oslaveno 76. výročí narození pana presidenta republiky československé Tomáše Garriguea Masaryka shromážděním dětí školních i z opatrovny v II. třídě, kde po proslovu správce školy přednesly děti básně a písně vol. k tomu navržené. Děti 6.-8. škol. roku obdržely od o.š. inspektorátu zaslání pamětní spisky a j. vhod. brožury.

Věčer téhož dne sehrály děti za péče místní osvětové komise div. hru „O silném kovářovi“, při kteréžto hře přítomni i úředníci státní národnosti německé vedle příslušníků české menšiny chrastavské.

Když vystěhoval se konečně po dlouhém naléhání ze školní kuchyně bývalý zdejší učitel, nastupující od 7. V. do 30. VI. Vč. Macka, Gustav Rybář, začala industrial. učitelka dne 4. dubna 1925 vařit s dívkami nejvyšších školních roků, aby tak v nově zavedené nauce o domácím hospodářství prakticky při sporáku aspoň nejnutnějšímu již letos naučila.

Inspekce provedena okresním školním inspektorem dne 23. dubna a 26. května a výsledek její zapsán v protokole inspekčním. Kromě toho shrnuto: „Škola obecná zejména na vychovává, jest tudíž třeba všeho méně podávat, neboť pracovat s dětmi vědecky nemožno.“

Místní školní výbor z podpory Čsl. okresní péče o mládež na Chrastavsku, z příspěvku dětí a školy (uhlí a dříví) dal vařit škol. dětem a opatrovátkám ve škol. kuchyni polévky v době od 19. ledna do 27. března a od 30. dubna do 15. květ. V době té vydáno dětem 4740 polévek, což stálo 1528.57 Kč, čili prům. 1 porce za 32 h.

16. května sehrál míst. odbor Čsl. ochrany matek a dětí v Chrastavě divad. hru „Jindra“ od K. Lužanské.

Dělnická těl. jednota pořádala 24. května tělocvičnou akademii ve prospěch zájodu řáctva do Ml. Boleslavě.

Při XV. besídce učitelstva s rodiči řáctva čes. školy kdejší přítomno pouze 17 osob, z nichž 3 učitelé. Připomenut význam zátráty dvou parcel ke škol. cvičišťe letního.

27. června zakončen školní rok besídkovou slavností opatrovny a školy, při které přátelé i rodiče dětí hojnou účastí odměnili malé učiněnou radostnou pochvalou a nad to ještě peněžitým příspěvkem podepřeli lidumilné a národní snahy Ústřední matice školské, které odevzdáno čistého risku 226 Kč.

Koncem školního roku 1924-25 bylo v naší škole:

v I. tř. 1. odděl.	3 chl.	3 děv.	
2. "	7 "	11 "	, celkem 24 děti;
" II. " 1. "	15 "	13 "	
2. "	9 "	16 "	, " 53 "
Celkem	<u>34 "</u>	<u>43 "</u>	= <u>77 "</u>

Ve věku školou povinném chodí do čes. škol měšťanských: v Liberci odtud: 8 " 7 děvč. = 15 dětí, takže do čes.

škol. matriky patří 42 chl. 50 děvčat = 92 dětí

Z řáctva obecné školy bydlelo:

v Chrástavě z I. tř.	6 chl.	13 děvčat	
" II. "	20 "	20 "	, celkem 59 dětí;
v Hor. Chrástavě " I. "	1 "	0 "	
" I. "	2 "	4 "	, " 7 ";
v Bílém Kostele n. N. " I. "	1 "	1 "	
" I. "	1 "	0 "	, " 3 ";

/

-74-

ve Wetzwalde z I. tř.	1 chl.	0 dív.	
" II. "	0 "	2 "	, celkem 3 děti;
v Dol. Vítkově " I. "	1 "	0 "	
" II. "	0 "	1 "	, " 2 " ;
v Hor. Vítkově " II. "	0 "	2 "	, " 2 " ;
v Hohenwaldě " II. "	1 "	0 "	, " 1 d. ;
<hr/>			
dohromady:	34 "	43 "	, " 77 " .

Školní docházka ve š. r. 1924-25:
 I. tř.: 8704 půld. vüb., 8413 = 96.66% nezameštk., 283 = 3.25% zam. omš., 8 = 0.09% nezam.
 II. " : 19.092 " " , 18.204 = 95.34% " , 879 = 4.61% " " , 9 = 0.05% "

 27.796 " " 26.617 = 95.76% " 1162 = 4.18% " " 17 = 0.06% "

Podle výroční statistiky bylo koncem
 obč. r. 1924 ve škole zdejší:

87.01% = 67 dětí národnosti českostovenké,
 11.69% = 9 " " německé,
 1.30% = 1 dítě " polské ;

náboženského vyznání:

54.54% = 42 římskokatolického,
 41.56% = 32 bez vyznání,
 2.60% = 2 českobratrského,
 1.30% = 1 evangelického.

Místní školní výbor konal během
 uplynulého š. roku 12 schůzí.

Zápis pro příští školní rok pro-
 veden letos 27. června až 1. července 1925.

Zapsáno nově: 8 chl. a 7 děvčat = 15 dětí.

Podle dokonč. šk. povinn. propuštěno: 6 " " 8 " = 14 " .

Mělo zůstat konc. š. r. 36 " " 42 " = 78 " .

Z nich však přestupují

do čes. š. měst. v Liberci: 4 " " 1 " = 5 " ,

do " ref. reál. gymn. " " 1 " = 1 d. ,

do němec. měst. š. zdejší 1 " = 1 " .

Pro budoucí š. r. zůstává: 32 " " 39 " = 71 " .

Místní osvětová komise uspořádala letos o předvečer výročí upálení M. J. Husa lampi onový přívod od čes. školy k vodojemu. Účastníků sešlo se asi 200. Proslou obstaral opět správce české školy zdejší.

Dne 10. VII. 1925 dodán od ministerstva veřejných prací výnos č. 26-32/92-49.965 z 8. VII. 1925, ve kterém se nařizuje správě stavebního okresu v Liberci, aby posunula plot při projektované ulici na skutečnou hranici pozemku o celou šíř nově ulice. Tím přý se odstoupí obci chrastavské celý uliční pozemek podél pozemku školního.

Tak se také - šel - stalo hned 14.-17. července 1925, takže škola naše utrpěla ztrátu celkem již 336 m², o které zmenšeno letní cvičiště.

Nic nepomohl protest správce školy, žádost místního škol. výboru.

Pouze toho se podařilo dosíci staveb. komisari H. Gleisnerovi, že na naléhání správce školy navázáno jednání s Bohum. Langhammerem, majitelem sousedních, na š. nahradou ležících parcel, který aspoň předkupní právo slíbil státu. K protokolu o tom sepsaném přičinila správa stát. stavebního okresu návrh, aby uvedené pozemky byly státem koupeny, jelikož jsou nezbytně nutné pro další vývoj čes. školství v Chrastavě.

Správce školy, místní školní výbor i ochrana matek a dětí usilují všemódně o to, aby na ztracené cvičiště a hřiště opatřena byla škole zdejší náležitá náhrada. Jv ministerstvu škol. přislíbeno projednat v meziministerské poradě.

31. VIII. 1925.

J. J. J. J. J.
def. říd. učit.

ŠK. R. 1925-6.

Koncem letošních prázdnin opustil školu naši učitel Vladimír Macek, který jmenován na měst. školu do Varnsdorfu a i. u. Vlasta Vysoká - Petránková.

Místo svého jmenován od 1. září 1925 učitelem na naší škole Vladimír Vlček, který byl až dosud učitelem čes. školy v Lyžbiciích na Těšínsku.

Jmenovaný narodil se dne 27. března 1904 ve Vřstanech v okrese žižkovském. Vystudoval v r. 1919/23 4let. učeb. ústav v Praze II., absolvoval kurs měnických prací chlapčenských v Říčanech a učební kurs 7. odborní při op. ped. v Praze. Ke šk. roce 1923/24 působil jako zastupující učitel na čtyřtřídní ob. škole v Čerčovicích u Prahy, v r. 1924/25 na dvoutrídni čes. škole menšinové v Lyžbiciích v Těšínsku.
Vlasta Vysoká

La Vlastu Vysokou jmenována od zač. škol. roku 1925-26 učitelkou ženských ručních prací Emilie Berbrová.

Narodila se dne 28. října 1903 v Máchově. Navštěvovala pokračovací školu pro převance, dvoutrídni podružnou školu v Hrouvě v p. 1920-1922. V roce 1923 skládala pěstební zkušební zkoušku jako externistka. Od 1. ledna 1924/25 působila jako učitelka ruč. řem. prací v Marešově, Pěle a Syřenově, okres semilský.
Emilie Berbrová.

Během prázdnin přibyl ještě 1 hoch,
takže začátkem šk. roku 1925-26 bylo:

v I. třídě	1. oddělení	6 chl.	5 děv.	= 11 dětí
	2. "	3 "	6 "	= 9 "
		9 "	11 "	= 20 "
ve II. "	1. "	15 "	11 "	= 26 "
	2. "	9 "	17 "	= 26 "
		24 "	28 "	= 52 "

celkem v obou třídách pouze 72 dětí.

Opět tedy proti loňsku úbytek o 5 dětí.

Do české měšťanské školy v Liberci chodí
z obvodu naší školy 8 chl. a 4 děv. = 12 dětí,
do čes. ref. reál. gymnasia tamtéž 1 " " 1 " = 2 "
celkem 14 "

takže by do naší škol. matriky patřilo 80 dětí.

Do předj. němec. měšťanské školy
přestoupila 1 loňs. naše žákka národnosti
německé.

Nepovinné němčině vyučováno
ve II. tř. ve dvou odděleních.

Bylo zač. do 1. odd. 6 chl., 7 děv. = 13 dětí
" 2. " 6 " 8 " = 14 "
celkem 12 " 15 " = 27 "

Vyučovala zprvu Milada Uhlová, přestou-
ka opatrovný U. M. S., ve 2. čtvrtletí Vladi-
mír Vlček do vánoc a od zač. ledna 1926
vyučoval Boh. Flonsa.

1. září 1925 zřízena v Liberci zvl.
kuratoriem násluhou čes. okres. osvětového
sboru libereckého hudební škola,
zahrmující: přípravku, oddělení nižší a
vyšší, kde budou vyučovati absol.
venti konservatoře a zkuš. hudební peda-
gogové.

Nové budovy škol českých na libereckém inspektorátě otevřeny:

27. září 1925 v Hodkovicích,

4. října 1925 v Zahradkách.

28. října 1925 oslaven ve škole zdejší státní svátek československého osvobození proslavem a přednesem řady písní a básní nejen řactvem, ale i opatrovníctvy. Večer sehrál dramatický kroužek v. Vlčka div. kruh Vojenský svěh - román horské vesnice za veliké neštěstí a splněným darem.

Vypsáním nových voleb do Národ. shromáždění nastal i naší menšině život plný ruchu. Na veřej. voličské schůzce 12. list. promluvil věcně o politické situaci č. soc. dem. poslanec Jaroslav Aštr.

V „Hraničáři“ z 28. X. 1925 píše senátor a starosta Svazu národ. jednot a matic Iman. Hrubý mezi jiným i výstrahu, aby se volební zápas nevrhl v pustý boj stranický, doporučuje hraničářům vol., aby volby staly se jim příležitostí k mohutné manifestaci pro národní stát, pro český národ a republiku československou.

Za to „Deutsche Nationalpartei“ chlubí se v letáku řečmi svých parlamentních zástupců, vyňatými z úřed. tésnopisných protokolů. Na př. dr. Schollich 19. VII. 1921 prohlásil při ve sněmovně: „Lug und Trug die Grundlagen dieses Staates sind.“

Ovšem ani ostatní pol. strany německé a komunistická nebyly.

A výsledek celého předvolebního boje je poměr volebních hlasů odevrda-
ných 15. XI. 1925 v Chrastavě:

Obdrželi

českosl. soc. demokraté	do sněm. posl.	230,	do sen.	18 hl.
č. živnostníci	" " "	14	" "	12 "
národní demokracie	" " "	13	" "	9 "
čsl. socialisté	" " "	12	" "	11 "
národ. strana práce	" " "	4	" "	4 "
č. lidová	" " "	2	" "	1 "
republik. " reměděl.	" " "	0	" "	1 "
agrární	" " "	0	" "	1 "
Celkem		275	"	228 " čs.

komunisté

Deutsche Nationalpartei	" " "	557	"	497
Bund der Landwirte	" " "	408	"	351
Deutsche soc. dem. Partei	" " "	284	"	244
" christ. soc.	" " "	249	"	242

V českolipské říši, v V. volebním kraji odevdáno 336.954 plat. hlasů a sice:

1. Deutsche socialdem. Partei 74.379 hl. - 3 mand.
2. Bund der Landwirte, 2 Gewerbep. 68.777 " - 2 "
3. Deutsche Nationalpartei 45.349 " - 1 "
4. Komunistická strana č. 40.581 " - 1 "
6. D. christlich-soc. Volksp. 24.687 " - 1 "
5. D. nationalsoc. Arbeiterp. 30.191 " - 1 "
7. Českosl. soc. dem. strana děl. 18.904 " - 0 "
8. " strana socialistic. 10.121 " - 0 "
9. Židovská " 2.209 " - 0 "
10. Čsl. živnostensko-obchod. str. 2.101 " - 0 "
11. Republ. str. reměd. a malorol. 1.716 " - 0 "
12. Čsl. strana lidová 1.553 " - 0 "
13. Národ. " práce 878 " - 0 "
14. Čsl. národní demokracie 378 " - 0 "

Z kandidátů zvoleni (voleb. čís. 25.857) do p. sněmov.

- 1., německí soc. dem.: Josef Lweichhart, red., Podmokli,
Ernst Grünzer, soukr. úř., Ústí,
Irene Knapalová, soukr., Ústí;
- 2.) " remědělci: Fr. Heller, rolník, Stará Lipa,
Rud Böhm, " , Dol. Elversdorf,
- 3., " nacionálové: Vinz. Kraus, koželuh, Jablonné
Leo Wenxel, kovár, Podmokli,
- 4.) komunisti: Al. Neurath, redaktor, Praha
Libert Foufaly, sekretář, Most,
Viktor Stern, redakt., Praha,

- 5. němec. nár. soc. Hans Krebs, sekretář, Ústí,
- 6. " křest. soc. Hans Krumpal, soukr. zam., Děčín.
- Johann Greif, sekr., Falknov

Do senátu v III. voleb. kraji (Mladoboleslavsko) odevzdáno 662.558 hlasů platných, tedy voleb. číslo činilo 44.170.

Obdrželi hlasů : mandátů při I. II., III. skr.

- Komunisté: Adalb. Hampel, red., Liberec,
- něm. soc. dem: Růž. Sehnalová, děl., Lázně Běláho,
- Josef Reyzl, admin., Sluknov,
- Fr. Beutel, úv., Ústí,
- " remědělci: Fr. Křípek, sedlák, Litoměřice,
- " národ.: Hans Hartl, řed. v. v., Liberec,
- Rob. Hütter, ř. učitel, Jídelov,
- " národ. social.: Adam Fahnner, předs. ř. sv. něm. říz., Praha,
- " křest. social.: Josef Böhr, účetní, Varnsdorf,
- republik. str. reměd. l. : Fr. Hlybš, rolník a taj., St. Benátky,
- Jos. Simonek, statkář, Lobeč,
- čsl. str. socialist. : Dr. Ant. Klouda, adv., Praha, III.,
- Ant. Šolc, just. tajem., Nusle,
- " social. demokrat. : Vojtěch Dunder, kovoděl., Praha,
- " národ. demokracie : J. U. Dr. Vlad. Páček, v. r. z. s. v. ř.,
- " strana lidová : Ant. Adamovský, roln., Načera.

Do sněmovny poslanecké neřískala tedy v V. voleb. kraji ani jedna strana česká ani jediný mandát z 13, ač českých hlasů odevzdáno pro 7 čes. stran 35.681 hlasů.

Do senátu řískalo 5 českých stran 7 mandátů, pro III. volební kraj kandidujících.

Československé strany a parlamentní volby r. 1925 a 1920.

Státní úřad statistický v Praze vydal právě ve svých Zprávách přehled letošních voleb do Národního Shromáždění, takže možno srovnati volební výsledky letošní s volbami r. 1920. Všimneme si nejprve voleb do sněmovny poslanecké. Republikánská strana zemědělského a maloroľnického lidu obdržela letos 970.498 hlasů, r. 1920 603.618 (na Podkarpatské Rusi r. 1924 15.058); kdežto r. 1920 činily její hlasy 9.74 procent všech odevzdaných platných hlasů, stoupl r. 1925 tento poměr na 13.66 procent.

Podle jednotlivých zemí obdržela r. 1925 strana republikánská hlasů (v závorce udán počet hlasů z r. 1920): v Čechách 488.107 (424.236), na Moravě a ve Slezsku 199.734 (179.382), na Slovensku 247.741 (slovenská nár. a roľnická strana 242.045), v Podkarpatské Rusi 34.916 (r. 1924: 15.058). Poměrně nejvíce dostala hlasů na Slovensku, kde její podíl činí 17.4 procent všech hlasů. Komunistická strana Československa ve volbách r. 1920 ještě nevystupovala; z jejích letošních 933.711 hlasů bylo odevzdáno v Čechách 468.182, na

Moravě a ve Slezsku 191.850, na Slovensku 198.010, na Podkarp. Rusi 75.669 (r. 1924: 100.242). Hlasy komunistické tvoří 13,14 procent všech odevzdaných platných hlasů; poměrně nejvíce je komunistických hlasů na Podkarpatské Rusi, kde tvoří 30,8 procent všech odevzdaných platných hlasů (r. 1924: 39,4).

Československá strana lidová šla do voleb 1920 s Hlinkovými slovenskými ludovci jednotně, soustředivši 699.728 hlasů čili 11,29 procent všech odevzdaných platných hlasů. Letos obdržela bez Hlinkova tábora 691.238 hlasů čili 9,73 procent všech platných hlasů. V jednotlivých zemích má hlasů: v Čechách 296.712 (191.844), na Moravě a ve Slezsku 368.951 (272.495), na Slovensku 18.173, v Podkarpatské Rusi 7402 (r. 1924 chliborobská strana 11.107). Poměrně nejvíce dostala hlasů na Moravě, kde na ni připadlo 21,3 procent všech platných hlasů.

Kdežto r. 1920 dostala jednotná čsl. strana lidová na Slovensku 235.389 hlasů, obdržela letos Hlinkova slovenská lidová strana 489.027 hlasů; tyto hlasy tvoří 6,88 procent úhrnu celoříšského a 34,3 procent všech hlasů na Slovensku.

Československá sociální demokracie obdržela r. 1920 před odloučením komunistů celkem 1.590.520 hlasů čili 25,65 procent všech platných hlasů; v r. 1925 dostala 630.894 hlasů čili 8,88 procent všech hlasů. V jednotlivých zemích má hlasů: v Čechách 385.968 (762.092), na Moravě a ve Slezsku 166.141 (318.087), na Slovensku 60.602 (510.341), na Podkarp. Rusi 18.183 (r. 1924: 20.998). Nejsilnější državu má tato strana v Čechách, kde její hlasy tvoří 10,4 procent všech hlasů, nejslabší je na Slovensku, kde na ni připadlo 4,2 procent všech hlasů.

Československá strana socialistická obdržela letos 609.195 hlasů čili 8,57 procent všech platných hlasů v celé republice; r. 1920 měla 500.821 hlasů, což bylo 8,08 procent všech tehdy odevzdaných platných hlasů. V jednotlivých zemích obdržela hlasů: v Čechách 435.553 (381.367), na Moravě a ve Slezsku 120.908 (89.890), na Slovensku 37.163 (29.564), v Podkarpatské Rusi 15.571 (r. 1924: 20.068). Nejsilněji je českosl. strana socialistická zastoupena

v Čechách, kde dostala 11,7 procent všech hlasů; nejslabší je na Slovensku, kde její hlasy tvoří 2,6 procent všech hlasů.

Československá strana živnostenská dosáhla v letošních poslaneckých volbách 285.928 hlasů čili 4,33 procent všech odevzdaných hlasů v republice; r. 1920 měla 122.813 hlasů čili 1,98 proc. všech tehdy odevzdaných platných hlasů. V jednotlivých zemích má hlasů: v Čechách 194.024 (80.757), na Moravě a ve Slezsku 80.302 (42.056), na Slovensku 11.602 (r. 1920 nekandidovala). Poměrně nejvíce dostala strana živnostenská hlasů v Čechách, kde tyto hlasy tvoří 5,2 proc. všech hlasů.

Národní demokracie vyšla z letošních voleb se 284.628 hlasy, což činí 4,33 procent všech odevzdaných platných hlasů. R. 1920 měla 387.552 hlasů, jež představovaly 6,25 procent všech tehdejších platných hlasů. Podle jednotlivých zemí dostala národní demokracie: v Čechách 213.868 (298.054), na Moravě a ve Slezsku 42.729 (89.498), na Slovensku 24.957 (r. 1920 nekandidovala), na Podkarpatské Rusi 3074 (r. 1924 ruská národní strana 2780). V Čechách činí hlasy národně-demokratické 5,8 procent všech odevzdaných platných hlasů.

Bez zastoupení zůstaly r. 1920 tři české strany, které soustředily celkem 49.946 hlasů (domkáři, Prunar, Choc). Z letošních voleb vyšly bez mandátu tyto české a slovenské strany: národní strana práce s 98.240 hlasy (1,4 procent všech platných hlasů), slovenská národní strana 35.446 (0,5 proc.), čsl. agrární a konservativní strana 27.844 (0,39), čsl. domkářsko-malozemědělská strana 14.453 (0,20), neodvislá strana komunistická 7854 (0,11), občanská strana (kandidovavší v jediném voleb. okrese Moravská Ostrava) 4240 (0,06); celkem 188.077 hlasů a ježto 1 poslanecký mandát připadl letos průměrně na 23.684 odevzdaných platných hlasů, představují ony hlasy bezmála 8 mandátů.

byl od pros. 1925 do 18. III. 1926

Ministrem školství a nár. osv. Rudolf Bechyň

Od 5. listop. 1925 počato s vařením polévek ve škol. kuchyni z podpory čes. okresní péče na Chrastavsku poskytnuté

31. října 1925 částkou	672.67 Kč
a z příspěvků dětí	190.00 "
i " daru Julie Vojtiškové	5.20 "
	<hr/>
	celkem 867.87 "

Do 15. ledna 1926 vydáno celkem 1714 porcí, z nichž zapláceno pouze 809 polévek.

Všechny potřeby a na vaření zapláceno 716.10 Kč, takže pro přístě abývá 151.77 Kč; jedna porce stála asi 42 h.

vánoční nadílku pečovala opět letos ochránitelka naší školy "Pěvec" a náb. spolek úřed. banky Slavie "Lyra" z Prahy a to podle toho, co si děti vyrnácily a míst. škol. výbor doporučil, ba ještě nad to přiveřena nadílka až na místo a rozhojněna psacími potřebami, knihami a j.

Dne 19. listop. 1925 saváral se protokolárně
 souded Bohumil Langhammer, že vymění
 část pozemků č. kat. 507 $\frac{1}{2}$ a 508 $\frac{1}{2}$ za trojnásob.
ný kus pozemku č. k. 558 $\frac{1}{2}$ v Chrastavě III,
 z něhož má místní školní výbor od
 pozemkového úřadu přísliben přiděl 5200 m²
 (přípisem z 15. XII. 1925, č. 1595/25). Kdy bude
 překročeno ke skutečnému přidělení
 ovšem dosud nevíme.

Dnem 31. prosince jmenován uči-
 tel Vladimír Vlček správcem nové školy
 ve Fučkově u Pluknova a místo něho
 nastupuje zde od 1. ledna 1926 definit.
 učitel bez vě. místa Stanislav Vondru.

V lednu dovoleno správci č. školy
 nahlédnouti do pamětní knihy města
Chrastavy. Kniha ona založena r. 1836.
 Titulní list její maloval Václav Führich,
 otec známého rodáka zdejšího malíře
 Josefa Führicha (1800-1876). Tam možno
 se dočísti na rozdíl od dosud s. s. zná-
 mých pramenů, že prý dle manuscriptu
 dvou měšťanů Moderů byl hrab Hamr-
 stejn r. 940. a Grabštejn r. 944 od Jindřicha
 hrab. z Hamrštejna vystavěn, nedlouho po
 té položen základ. kámen Liberce a snad
od téhož tehdy nebo nedlouho založe-
na i Chrastava.

To ovšem přijati možno spíše
 jako pověst než histor. skutečnost.

Dovšeni 76. roku života páně presidentova
 oslavena 7. III. 1926 školou naší vnitřní
 slavností, při které uč. St. Vondru pro-
 mluvil k dětem a několika dospělým
 o významu Masarykově pro naši
 republiku i národ. Děti přednesly písně a básně.
 Již 6. břez. pořádala Místní ochrana

matek a dětí večerek na oslavu 77 narozenin J. G. Masaryka, při čemž zpěvní část obstarali ochotníci „J. K. Syl“ z Ruzodolu.

Dne 18. III. 1926 vyhověl p. prezident žádosti vlády a rprostil všechny členy vlády jejich úřadů.

Ministerským předsedou jmenován Jan Černý, prezident ^(moravské) zemské správy politické, jenž se stal zároveň ministrem vnitra.

Odšoupli tito ministři:

Nová Vláda československé republiky.

A. Švehla, min. předseda, dr. Ed. Beneš, min. zahr. věcí, dr. F. Nosek, min. vnitra, dr. Ot. Srdínko, min. školství a nár. osvěty, dr. Jan Dvořáček, min. obchodu, dr. K. Viškovský, min. spravedlnosti, R. Bechyně, min. železnic, R. Mlčoch, min. veřej. prací, dr. Milan Hodža, min. zemědělství, Jiří Stříbrný, min. nár. obrany, dr. Lev Winter, min. soc. péče a správce min. pro sjednocení zákonodárství a organizace správy, A. Tučný, min. veřej. zdravotnictví a těl. výchovy, Msgr. Jan Šrámek, ministr pošt a telegrafů, dr. Jos. Dolanský, min. pro zásobování, dr. K. Engliš, min. financí a dr. Jos. Kállay, min. pro Slovensko.

Uveřejněno 10. XI. 1925 v „Č. Republice“

Nové jmenování:

Jmenování vlády úřednické s pres. Janem Černým v čele.

Pane presidente zemské správy politické Černý,

jmenuju Vás předsedou vlády a ministrem vnitra.

Dále jmenuju poslance Dra Edvarda Beneše ministrem věcí zahraničních, profesora Dra Karla Engliše ministrem financí, profesora Dra Jana Krčmáře ministrem školství a národní osvěty, presidenta vrchního soudu zemského Dra Jiřího Hausmana ministrem spravedlnosti a pověřuju ho vedením ministerstva pro zásobování lidu, odborového přednostu Dra Františka Peroutku ministrem průmyslu, obchodu a živností, mi-

nisterského radu Dra Jana Říhu ministrem železnic, odborového přednostu Ing. Václava Roubíka ministrem veřejných prací, župana Dra Juraje Slávik a ministrem zemědělství a pověřuju ho zároveň vedením ministerstva pro sjednocení zákonodárství a organizace správy, náčelníka hlavního štábu gen. Jana Syrového ministrem národní obrany, odborového přednostu Dra Josefa Schieszla ministrem sociální péče a pověřuju ho zároveň vedením ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, generálního ředitele pošt a telegrafů Dra Maxmiliána Fatku ministrem pošt a telegrafů a Dra Jozefa Kállaye ministrem.

V Praze, dne 18. března 1926.

Černý v. r.

T. G. Masaryk v. r.

Odstupující politická, koaliční vláda zanechala nastupující úřednické, ne-politické vládě na prvním místě úpravu platových poměrů státních zaměstnanců a cla.

Ministr školství a národní osvěty JUDr. Jan Krčmář, profesor soukromého práva university Karlovy v Praze, narodil se r. 1877 v Praze. Jest členem České Akademie věd a umění, členem Stálého rozhodčího soudního dvora v Haagu a, jak známo veřejnosti, zúčastnil se jako právní poradce ministerstva zahr. věcí vynikající měrou prací na mírové konferenci versailleské a na vybudování locarnského paktu. Jest předsedou Čsl. konfederace duševních pracovníků.

Místní odbor Národní jednoty severočeské usiluje již delší čas o stavbu obytného domu pro státní zaměstnance. Letos vyhlášena soutěž na stavbu stát. činžov. domu o 9 bytech pro státní úřednictvo a stavba zadána ře K. Beran, stavitel v Pardubicích. Tím doufáme bude úřednictvu dána možnost, aby zde vytrvalo, čímž menšinu i školu naši najistě posílí, mnozí.

Ve zdejší biografu dne 27. dub. na pořádáno prově představení s čes. textem, k němuž vydány též české letáky. Předváděno drama „Rybář islandský“.

1. května 1926 oslaven státní svátek práce výletem na Ještěd, kterého vedle učitelů a části řáctva súčastnili se i někteří rodičové.

6. června uspořádán ve dvoraně hotelu „Kudlick“ dětský den, spojený s oslavou Fr. Palackého. Po proslovu uč. Pt. Vondru předvedena scéna „Na Pípu“, předneseny básně a zpěvy, předvedeny hry i tanečky nejen řáctvem ale i opatrovňáčky. Mezi tím zahrála

vědy hudba Jos. Fybra a to zcela zdarma. Ačkoliv neraměstnanost se řadí mezi čes. dělnictvem nejvyšším, přece sešlo se tolik rodičů, přátel a příbuzných dětí, že sešlo se na dobrovolných přispěvcích 383 Kč, ba ještě vedle toho stráženo na kytičky 41.10 Kč, na odznaky 29.10 Kč, na 6 ruč. prací 9 Kč, na 16 losů čes. a kom. pro péči o mládež 32 Kč darem 10 Kč; celkem přijato 504.20 Kč, na místnost, letáčky a pití hudbě vyř. 169.60 " .
 Zbytek odveden U. M. Š. 83.06 " ,
 Čes. kom. kom. p. r. 206.74 " ,
 na losy " " " " 32 - " ,
 správě školy 9 - " .

Tak opět dotvrzeno, že vědy, když děti vystupují mají návštěvou rajištěmu, což pro budoucí rok dává naději v dobrý výsledek "Děts dne".

Jelikož místní komise osvětová málo podnikala v roce minulém pro lidovýchovu se radarem, chopila se letos škola pořádání přednášek s promítáním světelných obrazů.

Míst. osvět. komise pořádala
 26. října 1925 přednášku O českých krojích,
 13. pros. 1925 " Mařák a jeho dílo.

Škola pořádala
 26. a 27. XII. přednášku "Střed. Povltavím" s pohád.
 31. XII. 1925 a 1. I. 1926 " " " " " " " " " " " "
 4. I. 1926 " " " " " " " " " " " "
 14. I. 1926 " " " " " " " " " " " "
 24. I. 1926 " " " " " " " " " " " "
 21. II. 1926 " " " " " " " " " " " "
 19. III. 1926 " " " " " " " " " " " "
 1. IV. 1926 " " " " " " " " " " " "

K vůli neraměstraným nežádáno od nikoho vstupné a přece sešlo se na dobrovolných přispěvcích na ukra-
 rení peníze celkem 698.18 Kč.
 Za půjčení diap., poštovné a stojan vyd. 834.45",
 takže vznikl škole schodek 136.33",
 o jehož uzavření pořádáno mšano,
 když 18. VIII. 1926 žádáno o podporu na
 lidovýchovce zvl. na pořizení radio-
 vé stanice.

Školní rok zakončen letos
 již v sobotu 26. června 1926 a to
 bylo v I. tř. 1. odděl. 6 chl. 5 d.,
 2. " 4 " 7", dohr. 22 d.;
 " II. " 1. " 15 " 11",
 2. " 10 " 17", " 53"
Celkem 35 " 40 " " 75"

Do čes. obč. škol v Liberci
 chodí ze zdejší škol. obvodu 8 " 4 " " 12",
 do čes. reál. gymnasia v L. 1 " 1 " " 2",
 takže patří do škol.

matriky české pro naši školu
koncem šk. roku 44 chl. 45 děv., cel. 89 dětí.

Ze žactva školy obecní bydlelo:

v Chrastavě z I. tř. 10 chlapců a 9 dívek
 " II. " 16 " " 20", cel. 58 dětí,
v Horní Chrastavě " I. " - " -
 " II. " 2 " 1 " " 3",
v Dolním Vítkově " I. " - " 1 " " 1",
 " II. " 3 " 1 " " 5",
ve Wetzwalde " II. " 1 " 2 " " 3",
v Bílém Kostele n. N. " I. " 1 " 1 " " 2",
v Horním Vítkově " II. " 1 " 1 " " 2",
v Machnicích " I. " 1 " 1 " " 2".

Dohromady 75"

Docházka školní byla v tomto š. roce:

v I. tř. 7786 p. v., 7448 = 95.66% nek. p., 338 = 4.34% oml. p.

" II. " 20.762 " " 19.491 = 93.87% " " 1.145 = 5.51% " " 126 = 0.62% nek. p.

28.548 " " 26.939 = 94.36% " " 1.483 = 5.20% " " 126 = 0.44% " "

Počet půldni nekaměškariých proti ložsku poklesl o 1.40%, kaměšk. omluvených stoupl o 1.02%, " neomluvených " o 0.38%. Zhoršení to zaviněno hlavně nákazou planými neštovicemi, ale též nedbalostí několika přespolních dětí. I nedůtklivost dospívajících děvčat při menstruaci ke zhoršení tomu své podílko přičinila.

Ze statistiky za rok 1925 zřejmě, že národnostně jest na naší škole 31. 8. 1925:

68 Čechoslováku = 94.44% a
4 Němci = 5.56%,

náboženství:

ř. katolického 37 d. = 51.39%
českobratrského 2 " = 2.78%
evangelic. ref. 2 " = 2.78%
bez vyznání 31 " = 43.05%.

Místní školní výbor konal v uplynulém právě šk. roce 12 schůzí. Mezi jiným jednal o škol. docházce a kární, projednával právní učitelstva a podiči. Výbor povolil škole ve schůzi, konané dne 13. VII. 1925 přispěti veškerou svou peněžitou hotovostí na koupi pozemku od Boh. Langhammera, nebude-li možno tak učinit ze stát. prostředků, a pověřiti dare měst. spořitelny na koupi učebnic (jedná se o 203.62 Kč) dne 21. října 1925 částku 500 Kč na koupi nádobí pro škol. kuchyni;

19. listop. 1925 darovat nově napsaným čes. dětem po 10-Kč vkladu u fil. měst. spořitelny mnichovohradské v H. Původole, načež spořitelna daruje dalších 10Kč na každou vklad. knížku, celkem 110Kč;

26. ledna 1926 zakoupit 150 sešitů, vycpaninu volavky a div. králíka za 145 Kč (použito dosud pouze koupí 100 seš. a 2 vycpanin);

21. července 1926 koupit vycpaninu od preparátora A. Hübnera za 84-Kč.

Poslední částka je povolena na účet městské podpory, kterou čestí členové zastupitelstva vymohli v rozpočtu pro r. 1926, odvolávající se na ústavní listinu podle položek rozpočtu něm. místní školní rady v poměru počtu esl. stát. příslušníků nar. české k národnosti německé při posled. sčítání lidu a po spojení města Chrastavy s Chrastavou Dobru, kdy podíl českých je 11.63% Čechů a 88.37% Němců, takže do rozpočtu zavazeno pro nás = českou menšinu 4565-Kč.

Ve schůzi výboru všech místních českých spolků a korporací ujednáno, že částkou čes. menšiny na nákl. škol. rozpočtu, vyměřenou bude disponovati „vševýbor“, ač správce školy reklamoval právo to pro míst. školní výbor.

Začátkem prázdnin pořádán byl
v Praze VIII. slet všesokolský

- Začal vlastně již 3. června plaveckými
závody žáků a žákyň a pokračoval
4. června závody družstev hochů a dívek,
5. " otevřením sokolské výstavy v Týřšově domě,
6. " veřejným cvičením žactva střed. škol,
13. " " " žactva (přes 5.000),
18. " " " členstva praž. sokol. žup,
27. " " " slovans. dorostu sokol.,
28. " závody sokolského dorostu,
29. " dop. přívodem " " Prahou,
odp. veřej. cvičením slov. dorostu sokol. (přes 28.000)
30. " závody mužů v desetiboji a šestiboji,
1. července " " " " o slov. přebor,
2. " " vojens. škol mezinárodní,
3. " dop. " družstev muž. výš. odd. a žen...
" veřej. cvičení žactva a dorostu praž. žup.

Hlavní sletové slavnosti byly

4. července veřejné cvičení členstva:
mužů přihlášeno 24.802, cvičilo 14.400,
žen " " 17.000, " 14.400,
starších bratří " 5.000.
5. " cvičení čs. Sokolstva ze Spoj. států, sev. am.
a opět veřej. cvičení mužů i žen
vedle " " Sokola žitroslovans.
6. " dopol. přívod Prahou
a hold památce mistra J. Husi
na Staroměstském náměstí
za přít. p. presidenta a vlády
a odpol. veřej. cvič. mužů i žen, žup
i jízdy sokolské zakončená
cvičením vojska.

Zdar a význam sletu byl celo-
národní, celostátní.

Je záplavy neranžitých pororo-
vatelů budiž uvedena aspoň křivá
anglic. publicisty, Wickhama Steeda, jenž
v „Review of Reviews“ uveřejnil mezi ji-
nými:

„Mens sana in corpore sano“ je v
Sokolstvu ztělesněno tak, že se udržuje
správná rovnováha mezi tělem a duší,
což přivstí z individuální a sociální
sebekárně přesné a spolehlivé, nikoliv
mechanické, vlastenecké, ne však politic-
ké, morální, při tom ne pruderní.

Vystihnouti slet slovem nemožno, novi-
náři, dovedl by to snad jen geniální
hudební skladatel nebo básník.
Jisto je, že od dob velikých řeckých
her svět neviděl nic podobného.

Všecko se dělo s lehkostí a energií.
Porouhodna xvl. vytrvalost žen, jež celou
hodinu dovedly odolati prudkému
dešti a přes to cvičily s neskonalým
přívalem, že srovnávány s řadami
mořských sasunek, potybnujících ru-
čovními rameny v přívravné vodě.

Bylo to sokolské hnutí, které již
za světové války umožnilo postavi-
ti československé legie. Autor si vědomu
je mohutnost kolektivních ideí, jež
budou hráti úlohu nejen v budoucnosti
československa, výbrž i v osudech
celé střední Evropy.

Na Staroměstském náměstí se
ukázalo, že kolektivní idea Sokolů
je stejně náboženská jako národní
a demokratická.

W. Steed by si přál, aby bylo pochopeno, že Sokolstvo odstranilo třídní rozdíly, uvedlo ve vzájemnou souvislost práva i povinnosti v demokratic. společnosti.

Je krásným radostučiněním za všechny ústisk z dob Rakousko-Uherska i za nepochopení mezi raslepení mezinárodními či jinými rodci, že příslušník germánského národa tak plně pochopil naše české sokolstvo.

J v Chrastavě bylo začátkem července rušno.

5. července večer přednesl ředitel čes. škol Jos. Suchý z Hrádku velmi poučnou řeč před hořící hranicí u městského vodojemu, kam odebrala se chrastavská menšina v průvodu od české školy.

Koncem měsíce srpna byl učitel Stanislav Vondruš jmenován správcem č. st. školy v Trichovicích.

Jmenování navodil se dne 9. dubna 1902 v Mem. Olšáně v prot. šk. jiných s učením. Vystupoval na C. B. v Trichovicích na st. n. stavě učitelským. V škol. roce 1921/22 zůstal na trojtřídní škole v obci v Populíně v roce 1922/23 na státní obou třídní škole ve Stovém Hrádku v roce 1923/24 na státní dvou třídní škole v Dolním Kocelíkově na Novově Vlčech 1924/1925 vykonával pov. služ. vojenskou v Milovicích.

22/III. 1926 Josefina Marešková (Puella Classica)
redaktorka „Bratislavskéj Pošty“

Bratislava, Kopčinská - ul. 25.

Heslo: Jen máta ryba plave správnou !!!

22. srpna navštívila spisovatelka
Puella Classica ze Slovenska naši školu,
aby shledala poznatky o duševní
práci české menšiny zdejší, o
čemž hodlá vydat rováštní spis.
Na památku kapsala se výše do
školní knihy pamětní.

Dne 25. srpna jmenován od
1. páří katolickým učitelem při naší
škole kandidát učitelství Václav
Žitka, ze Lhoty - Pechovy u Milevska.

V tomto škol. roce pronajaty všech-
ny sousední velkostatky a to v Bílém
Kostele n. N. nájemcům V. Karáškovi a
Urbachovi V, v Nové Vsi J. Novákovi a
v Machovně městu Liberci.

25. V. 27.

Pharng
7. 5. 5. 21. 0

Lapsal
Honsa,
ř. učit.

Právě se dotisklo

v našem městě

velké, obrázkové dílo:

„Duchovní prúdy v naší republice“

od Josefiny Marečkové.

Aby i širší obecnost se dovědělo, jak se **rodí** kniha, uvádíme zde zajímavý „**doslov**“ této knihy!

Velké Meziříčí, říjen 1930.

JOSEFINA MAREČKOVÁ,

slovenská spisovatelka dožila se 1. března t. r. svých Abrahámovin a oslavila zároveň i 25. výročí své spisovatelské činnosti. Od r. 1924 pracovala na velkém obrázkovém díle: „Duchovní prúdy v naší republice“.

Podrobnější popis díla viz v prospektu!

Na této knize pracovala autorka od roku 1924 — tedy úplných **šest let**. Hlavní materiál, který sbírala po všech částech naší republiky, byl pohromadě již na podzim r. 1925, a to v 30 balících.

Balíky byly uloženy v „Záštítě“, (Praha I., Hradební 9). Když konečně chtěla autorka tento obrovský materiál zpracovat, nebylo v „Záštítě“ volného místčka, kde by byla mohla klidně pracovat — všechno obsazeno*). A vůbec v celé Praze nemohla tehdy volného pokojíčka nalézt — byly ovšem, ale za přemrštěné, vysoké nájemné. A tak musela z Prahy odcestovat a na svých kolportérských cestách našla si v **Ústí nad Labem** malý, klidný pokojíček i s celým zaopatřením za poměrně levný peníz. (Körnergasse 12., Kochschule.) Zde od 1. ledna 1926 až do června zpracovala celý materiál a přichystala pro tisk. Potom šla hledat tiskárnu.

Obrátila se tehdy do Vyškova na tiskaře Obzinu, který byl znám pro svůj „Krasotisk“. A poněvadž kniha měla být ilustrována, tak záleželo autorce velmi na tom, aby našla vhodnou tiskárnu. Obzina udělal rozpočet na knihu a žádal polovinu celého obnosu, asi 25 tisíc korun hned předem. To ovšem nemohla autorka splnit, neboť pracovala úplně bez platu, bez subvence, i bez vlastního kapitálu — byla odkázána výlučně jen na kolportáž svých levných, lidovýchovných brožur a na subskripcie.

Na svých dalších cestách přišla i do Tasova na Moravě, kde navštívila spisovatele Demla, který tehdy nebyl doma, ale v jeho nakladatelství se autorka dozvěděla, že nablízku, ve Velkém Meziříčí, existuje velká tiskárna, kde se poměrně levně a rychle pracuje. A tak **24. července roku 1926** přišla s poštou z Tasova do Velkého Meziříčí, a objednala tisk svého díla u firmy Alois Šašek, pod tou podmínkou, že bude každý arch předem platit. Jeden arch znamená 16 stran velkého formátu a stojí průměrně 2200 Kč, jeden arch **bez štočků** (bez obrázků).

Tato podmínka byla příčinou toho, že dílo se tisklo více než **čtyři léta**. První a druhý rok vybírala spisovatelka jen 10 Kč předplatného. Kolik vesnic, kolik měst musela procestovat, než sehnala na jeden arch!? Při takových malých obnosech, z kterých musela hradit i železnici, neboť slevy na dráze neměla. Mezi každým archem byly mezery dvou, pěti i více měsíců, kdy se vůbec netisklo, čekalo se, až se sežene na další arch. Mezitím přibývalo nového materiálu a nových štočků (obrázků), účty se stupňovaly a autorka zvýšila předplatné na 15 Kč.

Potom, když v roce 1928, cestovala i po zahraničních osadách našich krajanů, v Jugoslavii, v Rumunsku, v Rakousku, v Německu, v Belgii a ve Francii, zvýšila předplatné na 32 a 50 Kč.

Konečně, když byla kniha hotová a spočítány všechny výlohy a účty, bylo odborně zjištěno, že kniha má cenu — 100 Kč jeden výtisk — bez mé práce, neboť to jsem všechno konala ochotně a bezplatně. Nikdy, nikdo mě k tomu **nenutil**, abych takou knihu sestavila, **jen** moje **vlastní** svědomí mě k tomu pudilo.

Za tu dlouhou dobu, co se kniha tiskla, vydala spisovatelka různé letáčky, dílem proto, aby uklidnila subskribenty, kteří čekali netrpělivě na knihu, a dílem proto, aby hledala nových zájemců a spolupracovníků.

Z posledního letáčku, který se tiskl u firmy Šašek, cituji k lepšímu vysvětlení tyto odstavce:

*

Pohnutkou ku vydávání tohoto díla je **snaha** — seznámit, sblížit všechny obyvatele naší republiky. Autorka měla příležitost na svých kolportérských a zároveň studijních cestách po vesnicích i městech, již před válkou, za války a po válce, zvláště na Slovensku a v Podkarpatské Rusi — poznávat náboženský život **lidu**, měla **denně** příležitost přesvědčit se, že velká část všech třenic a hádek, všeho nepřátelství, ba i vražd byla zaviněna **náboženskou intolerancí**.

Příčinou té náboženské nesnášenlivosti byla skoro všude — **neznalost** života jiných církví. Sám lid nehledal anebo neměl příležitost zkoumat jiné náboženské organizace, byl odkázán na informace svých vůdců z kazatelny a v novinách a tyto informace byly a jsou skoro vždy **jednostranné, zkreslené**.

*) „Záštita“, obrovská, 4patrová budova, s ústředním topením, společnou kuchyní, která byla původně myšlena jako útulna pro dívky bez zaměstnání a bez rodinné opory. Dnes jsou tam studentky.

(Viz „předmluvu“ na 1. straně knihy.)

Den co den viděla autorka jasněji, že lidové vrstvy potřebují — **čítanku**, knihu, kde budou mít vysvětlené základy a činnost všech církví v našem státě existujících; čítanku s obrázky, na lidový způsob, úplně **nestranně a všestranně** — dle abecedy.

Čítanku, která jako kytička v sobě skrývá barvy a vůni různých květů, které všechny dohromady mají jeden cíl: Velebit Stvořitele!

Čítanku, která uvádí čtenáře do různých zahrádek, kde se všude pěstuje láska k Bohu a láska k bližnímu.

Jak ale může někdo milovat Boha, kterého nevidí, když bližního svého, kterého vidí a s kterým žije v jednom domě — v jedné vesnici, v jednom státě — nenávidí? A jak je to smutné, když ho **nenávidí** právě ze stanoviska — **náboženského**.

Jak si odporuje každý, když chce milovat Boha — bližního svého ale nenávidí **proto**, že jeho náboženství má jinou barvu, jinou vůni, jiné jméno! **Poznejme se, bychom si mohli lépe rozumět!**

Největší mezera byla mezi archem 10. a 11. Tedy se **osm** měsíců na díle **netisklo**. Byla jsem v té době v Praze a nemohla jsem za 8 měsíců ani na jeden arch sehnat. To, že jsem někdy za týden získala jednoho nebo dvou subskribentů, to neznamenal skoro nic, když se tam každý den jen na elektriku spotřebuje pár korun. Byť a celé zaplacení měla jsem z ochoty bezplatně (jakožto host v „Domově učitelů“) jinak bych se vůbec tam nemohla tak dlouho zdržovati.

V republice je mnoho osvětových spolků a Praha se hemží různými kulturními organizacemi a jednotami, které mají v programu tak zvanou drobnou práci, lidovému vyučování, sblížení církví, vyrovnání protiv, pěstování mezinárodního přátelství prostřednictvím církví atd., ba byly dokonce velké světové kongresy v **tom** znamení v Praze pořádané, na kterých řečnili i aktivní ministři.

A přece uplynulo 8 měsíců bez výsledku. To proto, že autorka nepatří do žádné politické strany, na vyhledávání protekce nemá vlohy ani času. Nerada o tom píše, raději bych mlčela, ale je mnoho takových osob, zvláště na Slovensku, které rozšiřují domněnku, že toto dílo bylo financováno nějakou stranou, neb církví. Zdůrazňuji zde opětovně, že kniha tato nebyla podpořena žádnou stranou, žádnou církví, žádnou denominací, žádným spolkem.

Jedinou mojí oporou byl a je — Bůh Všemědoucí, ustavičnou vzpruhou mé svědomí a láska k dílu pomáhala překonávat všechny nesnáze, nedostatky a i — **umělé překážky**.

Konečně 7. března tohoto roku (1930) našel se člověk, kterýž též byl předplatil mé dílo a nahlédnuvše příčinu neobyčejných svízeli tohoto díla, totiž jeho „**nestrannost**“ a „**všestrannost**“, nabízel mně sám od sebe půjčku 5000 Kč; ovšem **ne** bezúročnou, neboť je **nemajetným** obchodníkem. (Je to E. Voňka, spolujednatel vegetářské jídelny v Praze I.)

Jeho šlechetný příklad přivábil i jiných, kteří ochotně nabízeli menší — větší půjčky, sami to **nemajetní lidé**, vdovy atd.

Ale tyto půjčky nestačily na všechny archy. A poněvadž jsem toto dílo **nikdy** nepovažovala za soukromý, obchodní podnik, ale za věc veřejnou - společnou, proto zde moje **veřejné vyúčtování**.

Knihy byla původně rozvrhnutá na 30 archů. Ale pro netrpělivost subskribentů a pro nedostatek peněz, zkrátila jsem obsah knihy a vynechala jsem následující přichystané texty:

Dodatečné informace

o slovenských - evanjelických sborov v zahraničiaciach a sice:

O slovenskej-evanjelickéj cirkvi v Jugoslavii. O slovenských-evanjelických sborov v Rumunsku. O slovenskej-evanjelickéj cirkvi v Maďarsku. O slovenskom-evanjelickom sboru v Rakúsku. (Vieden.) O slovenskej-evanjelickéj cirkvi v Amerike. O maďarských-evanjelických sborov na Slovensku. **Úvahy** o Biblie, o Woodrow Wilsonovi. O Uljanov Leninovi — Čas konca. — Potom ze židovské části knihy jsem musela žel vynéhati zajímavé texty: **Židia, ktorí veria v Krista — Gläubige Juden-Christen — Zsidó-Keresztények.**

Potom o **Slobodnom - murárství** a o našem slovenském proroku: „**Kňaza Jána Maliarika**“.

Když by snad s pomocí Boží tato kniha se **znovu** vydala, tak by se vynechané texty uveřejnily.

Knihy tedy na místo 30, má jen 28 archů. Jak bylo shora označeno, musel se **dle smlouvy** každý arch předem platit. (Cena tisku jednoho archu bez štočků průměrně 2200 Kč.) Prvních 11 archů bylo vytištěno za příspěvky subskribentů; dalších 10 archů bylo vytištěno za půjčky na úroky. A poslední archy byly na přimluvu paní Pavly Šaškové, choti knihtiskaře, vytištěny na **úvěr**.

Vězí tedy velký dluh na díle a proto prosí autorka všech subskribentů, aby dle svého svědomí a dle svých možností, poslali ten **doplatek na dílo** přímo do tiskárny — **Alois Šašek, knihtiskárna, Velké Meziříčí u Brna.**

Autorka si nepřeje zisku, jen tolik, aby mohla všem svým závazkům vůči věřitelům zadost učinit. — **Cena jedné knihy je — 100 Kč.** Poněvadž ale většina subskribentů je z chudých vrstev — dělníci, havíři, textilníci — z kterých mnozí jsou dnes bez zaměstnání, proto autorka nemůže a nechce naléhati, aby každý subskribent vyrovnal celou diferenci mezi předplaceným obnosem a skutečnou cenou knihy.

Ale prosí všech bez rozdílu, aby poslali tolik, kolik jim svědomí a hmotné prostředky dovolují. Těch, kteří mohou celou diferenci vyrovnat, těch prosí úpěnlivě, aby tak učinili, vzhledem k tomu, že většina subskribentů nebude s to, něco poslati, nebo jen málo.

Vážení subskribenti! Milí přátelé a drazí krajané! — Myslím a doufám, že jsem zde dost jasně vysvětlila stav věci. Jest nyní na Vás, aby Jste jednali rytířsky, svědomitě, aby Jste mně umožnili vyrovnat všechny dluhy za tisk.

Jsem s přátelským pozdravem Vaše vděčná

Josefina Marečková, spisovatelka,
t. č. **Velké Meziříčí u Brna.**

Poznámka. Celý náklad díla je subskribován; to znamená, že celý náklad je rozprodán. Nárok na knihu mají jen ti, co skutečně ji předplatili.